

อภินันทนาการ

สำนักหอสมุด

เส้นสีวิถีชีวิต

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยนเรศวร
วันลงทะเบียน 25 ต.ค. 2556
เลขทะเบียน 16425082 c2
เลขเรียกหนังสือ ป ก

๖๓๓
ก ๑๒๖๓
๒๕๕๕

โดย
นางสาวกุลธิดา กันมา

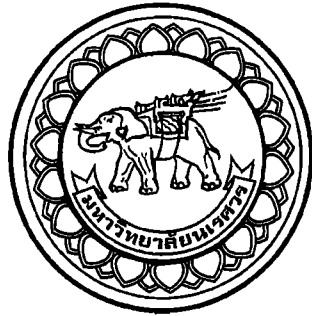
ศิลปนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา

ศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต

สาขาออกแบบทัศนศิลป์ ภาควิชาศิลปะและการออกแบบ

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ปีการศึกษา 2555

COLOR, LINE AND LIFE

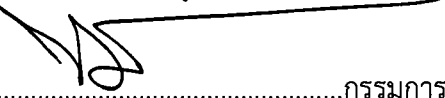
by

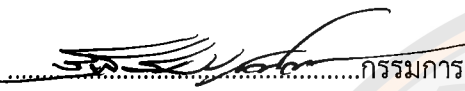
KUNLATHIDA KANMA

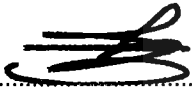
**An Art Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
For the Degree of Bachelor of Fine and Applied Arts
Program in Visual Art Design
Department of Art Design
Faculty of Architecture Naresuan University
Academic Year 2012**

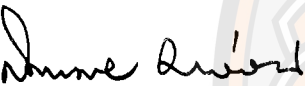
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ เรื่อง “เส้นสีวิถีชีวิต” ของ นางสาวกุลธิดา กัน
มา เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชา
ออกแบบทัศนศิลป์ ของมหาวิทยาลัยนเรศวร

..... 24.03.2555 ประธาน
(อาจารย์ธีรสุดา บุญยศักดิ์เสรี)

..... กรรมการ
(อาจารย์ทวีรัชมี พรหมรัตน์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ฐิติ สมบูรณ์เอนก)

..... กรรมการ
(อาจารย์สุรชาติ เกษประสิทธิ์)

..... กรรมการ
(อาจารย์สมหมาย มาอ่อน)

..... กรรมการ
25.03.55
(อาจารย์อาคม ทองโปร่ง)

อนุมัติ

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เฉลิมชัย เจรัมย์ชี
คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
มีนาคม พ.ศ.2555

ประกาศคุณูปการ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความกรุณาของอาจารย์ธีรวุฒิ บุญยศักดิ์เสรี ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้อุทิศส่วเวลาอันมีค่ามาเป็นทีปรึกษา พร้อมทั้งให้คำแนะนำตลอดระยะเวลาในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการวิทยานิพนธ์อันประกอบไปด้วย อาจารย์ทวิรัศมี พรหมรัตน์ อาจารย์ยัฐิติ สมบูรณ์อ่อน อาจารย์สุรชาติ เกษประสิทธิ์ อาจารย์สมหมาย มาอ่อน อาจารย์อาคม ทองโปร่ง กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องของวิทยานิพนธ์ด้วยความเอาใจใส่ จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์และทรงคุณค่า

เหนือสิ่งอื่นใดขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ของผู้วิจัยที่เฝ้าเลี้ยงดูและให้การสนับสนุนในทุกๆ ด้านอย่างดีที่สุดเสมอมา

คุณค่าและคุณประโยชน์อันพึงจะมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบและอุทิศแด่ผู้มีพระคุณทุกๆ ท่าน ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า งานวิจัยนี้จะเป็ประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ให้คงอยู่ต่อไป และผู้ที่สนใจบ้างไม่มากก็น้อย

กุลธิดา กันมา

ชื่อเรื่อง	เส้นสีวิถีชีวิต
ผู้วิจัย	นางสาว กุลธิดา กันมา
ประธานที่ปรึกษา	อาจารย์สุรชาติ เกษประสิทธิ์
กรรมการที่ปรึกษา	อาจารย์ธีรภูมิ บุญยศักดิ์เสรี
ประเภทสารนิพนธ์	วิทยานิพนธ์ ศป.บ. สาขาวิชาออกแบบทัศนศิลป์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2555
คำสำคัญ	วิถีชีวิต ภูมิปัญญา การถักทอ

บทคัดย่อ

การสร้างสรรคผลงานศิลปนิพนธ์ เป็นการทำงานศิลปะอย่างมีจิตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ มีระบบระเบียบเป็นขั้นเป็นตอนการสร้างสรรคงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีการปฏิบัติงานตามแผนและมีการพัฒนาผลงานให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ผลงานศิลปนิพนธ์ของข้าพเจ้าชุดนี้ เป็นการสร้างสรรคผลงานประเภทจิตรกรรมสร้างสรรค ด้วยเทคนิคการถักทอเส้นใย เพื่อบอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับวิถีชีวิต วัฒนธรรมไทย ซึ่งเทคนิคการสร้างสรรคผลงานศิลปกรรมประเภทนี้เคยสร้างมาในอดีต บนแนวคิดพื้นบ้าน การจักสาน เป็นงานหัตถกรรมอย่างหนึ่ง ที่อาจนับเป็นงานศิลปะประเภททัศนศิลป์ได้ด้วย

วัฒนธรรมไทยนอกจากจะเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับสังคมไทย หรือกลุ่มคนไทยแล้ว วัฒนธรรมยังมีความสัมพันธ์กับเรื่องของเวลาและพื้นที่ หรืออีกนัยหนึ่งวัฒนธรรมไทยเป็นมีการวิวัฒนาการ ซึ่งเป็น ผลรวมของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และขนบธรรมเนียมประเพณี ลักษณะที่แตกต่างทางประเพณีเนื่องจากภูมิประเทศของเมืองไทยนั้นมีความแตกต่างกันทั้ง 4 ภาค ดังนั้น ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมจึงแตกต่างกันไปด้วย วิถีชีวิตของคนไทยในอดีตล้วนเชื่อมโยงและสอดคล้องกับธรรมชาติรอบๆตัว ด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตและการแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสมตามการเวลา มีลักษณะสภาพสิ่งแวดล้อมตามท้องถิ่นนั้น

Title	COLOR, LINE AND LIFE
Author	Kunlathida Kanma
Advisor	Mr. Suachat Katprasit
Co - Advisor	Mr. Teerawut Bunyasuksaree Thirawut Bunyasakseri
Academic Paper	Thesis B.F.A. in Visual design, Naresuan University, 2012
Keywords	Lifestyle, Intellect , Knitting

ABSTRACT

The art thesis is a series of works producing by a combination of imagination, creativity, methodology with systematically organized, with the planned coordination and development to create and improve a number of works efficiently and continuously. My art thesis is a series of creative painting which I work with knit, scarves and embroidery of fibers to convey a story about Thai way of life and culture. In reality, these woven techniques used to create a number of works of art in common Thai tradition living and lifestyle in the past, so called, the handicrafts. In other aspect, this type of work may respect as a kind of Visual art.

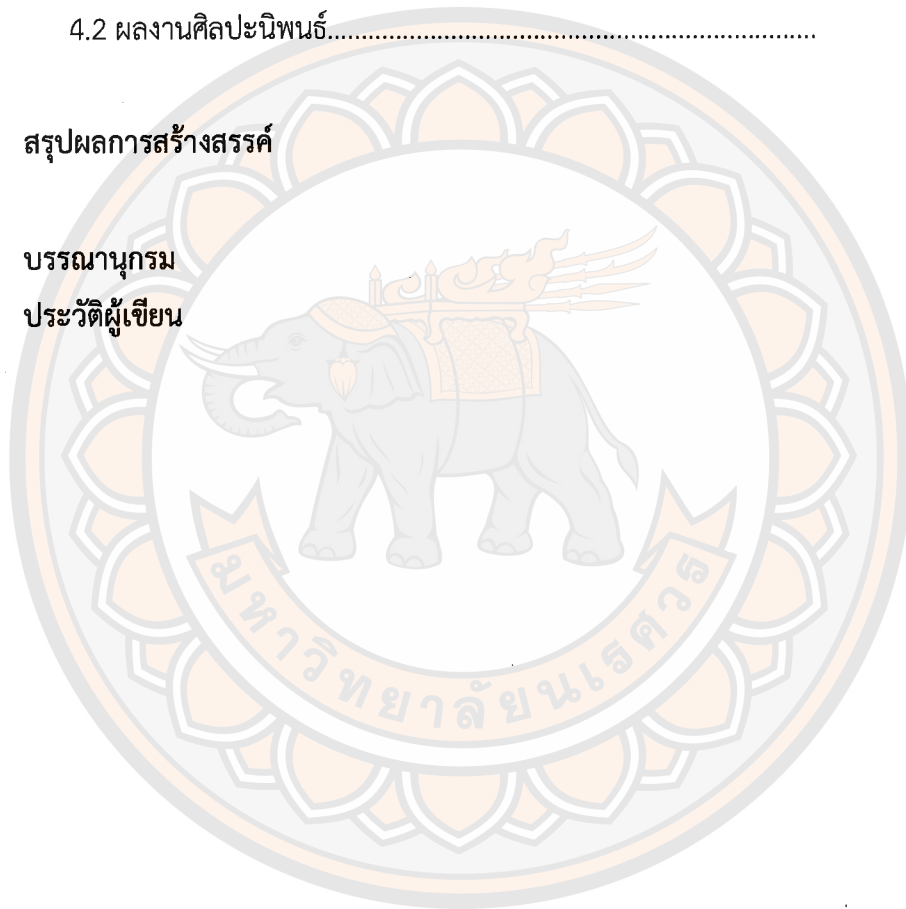
Thai culture, Thai people and Thai society are harmonized, united and homogeneous. However, the cultural relationship, sometime, is depending on the subject of time and space. In other words, the potential of Thai culture is a composite of the changes in the tradition, culture, custom styles, environment, economic and politic those cause the differences in social and cultural characteristics in each region. Of course, those results effect in art features in all 4 regions in Thailand. In the past, Thai traditional way of life was a harmonious link consistent with the nature around to create a various local wisdoms and intellectuals. Those can be applied in life, or to resolve the problem properly, according to the times, environmental aspects which based on the situation in each location.

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาของการสร้างสรรค์.....	1
ความสำคัญของการศึกษา	2
วัตถุประสงค์.....	8
ขอบเขตการสร้างสรรค์	8
กระบวนการสร้างสรรค์	9
2 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานสร้างสรรค์.....	10
ข้อมูลทางด้านเนื้อหา	10
ความเป็นอยู่ของสังคมไทยในอดีตและปัจจุบัน.....	10
ความหมายของคำว่า ศิลปะหัตถกรรมพื้นบ้าน	10
ภูมิปัญญาไทย.....	13
ช่าง ชาวบ้าน.....	14
การทอผ้า การเย็บปักถักร้อย	15
เครื่องจักสาน.....	17
ข้อมูลสนับสนุนด้านรูปแบบศิลปกรรม.....	20
3 กระบวนการสร้างสรรค์.....	24
ความบันเทิง.....	24
พัฒนาการสร้างสรรค์งานของความบันเทิงจากเนื้อหาและ แนวคิดไปสู่รูปทรงที่ นำมาใช้แสดงในผลงาน	25
ปฏิบัติงาน ชุดที่1-3.....	26

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
4 .ผลการดำเนินงานและพัฒนาการในการสร้างสรรค์.....	38
4.1ผลงานก่อนศิลปะนิพนธ์.....	38
4.2 ผลงานศิลปะนิพนธ์.....	42
5 สรุปผลการสร้างสรรค์	44
บรรณานุกรม	45
ประวัติผู้เขียน	46

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
ภาพที่ 1 ผลงานของ ไชยยศ จันทราทิตย์	4
ภาพที่ 2 ศิลปิน ไชยยศ จันทราทิตย์	5
ภาพที่ 5 การนำเส้นฝ้ายหรือไหมมาขัดกันให้เป็นลาย	15
ภาพที่ 6 การทอผ้ากี่ทอหูก	16
ภาพที่ 7 ช้อง เป็นเครื่องจักสาน ใส้สัตว์น้ำ	18
ภาพที่ 14 ผลงานของ หทัยรัตน์ มณีรัตน์ หัวข้อ " ผ้าหมของแม่	21
ภาพที่ 16 ผลงานของ เอนก พูนเหลือ หัวข้อ " ถักหุ้ม	22
ภาพที่ 19 ภาพถ่ายในฤดูฝน	26
ภาพที่ 20 ภาพถ่ายในฤดูร้อน	26
ภาพที่ 21 ภาพถ่ายบนท้องฟ้า	26
ภาพที่ 22 ภาพถ่ายดอกทานตะวัน	26
ภาพที่ 27 ภาพแบบร่างชิ้นที่1	28
ภาพที่ 29 ไหมพรมสีต่างๆ	28
ภาพที่ 32 ขั้นตอนการทำงาน	29
ภาพที่ 35 งานชิ้นที่1	30
ภาพที่ 36 รายละเอียดงานชิ้นที่1	30
ภาพที่ 38 ภาพแบบร่าง ชิ้นที่2	31
ภาพที่ 42 สีส้อมผ้านำไปย้อมเชือก	32
ภาพที่ 46 ต้มน้ำให้เดือด	32
ภาพที่ 47 ใส้เชือกลงไปใต้น้ำเดือด	32
ภาพที่ 48 เชือกกระสอบย้อมสี	33
ภาพที่ 50 ขั้นตอนการทำงาน	33
ภาพที่ 52 งานชิ้นที่ 2	34
ภาพที่ 53 รายละเอียดงานชิ้นที่2	34
ภาพที่ 55 ภาพแบบร่างชิ้นที่ 3	35
ภาพที่ 57 การย้อมสีต่างๆ	35

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
ภาพที่ 61 การทำเส้นนอนเพื่อเป็นเส้นหลัก	36
ภาพที่ 63งานชิ้นที่ 3	37
ภาพที่ 64 รายละเอียดของงาน	37
ภาพที่ 65 รายละเอียดของงาน	37
ภาพที่ 66 ชื่อผลงาน “ต้นไม้ที่ถูกทำลาย” ขนาด 130 x 160 (ปีที่สร้าง 2553)	38
ภาพที่ 67 ชื่อผลงาน “สามฤดูกาล” ขนาด 250 x 100 (ปีที่สร้าง 2553)	39
ภาพที่ 68 ชื่อผลงาน “สามฤดูกาล” ขนาด 150 x 100 (ปีที่สร้าง 2553)	39
ภาพที่ 69 ชื่อผลงาน “สี่ล้อเครื่องจักสาน” ขนาด 170 x 140 (ปีที่สร้าง 2554)	40
ภาพที่ 70 ผลงานการปฏิบัติงานศิลปนิพนธ์ครั้งที่1ชื่อผลงาน ฤดูหนาว เทคนิค จิตรกรรมสื่อประสม ขนาด 130x 60 เซนติเมตร	41
ภาพที่ 71 ผลงานการปฏิบัติงานศิลปนิพนธ์ครั้งที่2ชื่อผลงาน ฤดูร้อน เทคนิค จิตรกรรมสื่อประสม ขนาด 170x 190 เซนติเมตร	42
ภาพที่ 72 ผลงานการปฏิบัติงานศิลปะนิพนธ์ครั้งที่3 ชื่อผลงาน ฤดูฝน เทคนิค จิตรกรรมสื่อประสม ขนาด 170x 200 เซนติเมตร	43

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของการสร้างสรรค์ (Source of creation)

วัฒนธรรมไทยนอกจากจะเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับสังคมไทย หรือกลุ่มคนไทยแล้ว วัฒนธรรมยังมีความสัมพันธ์กับเรื่องของเวลา หรืออีกนัยหนึ่งวัฒนธรรมไทยเป็นสิ่งที่จะต้องมีการวิวัฒนาการ ซึ่งเป็น ผลรวมของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และขนบธรรมเนียมประเพณี ลักษณะที่แตกต่างทางประเพณี เนื่องจากภูมิประเทศของเมืองไทยนั้นมีความแตกต่างกันทั้ง 4 ภาค ดังนั้น ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมจึงแตกต่างกันไปด้วย วิถีชีวิตของคนไทยในอดีตล้วนเชื่อมโยงและสอดคล้องกับธรรมชาติรอบๆตัว ด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิต และการแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสมตามการเวลา มีลักษณะสภาพสิ่งแวดล้อมตามท้องถิ่นนั้นๆ

ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นพื้นฐานความรู้ความสามารถที่ได้รับการสั่งสมและมีกระบวนการถ่ายทอดกันมา และนำมาปรับใช้ร่วมกับความรู้ และประสบการณ์ของผู้คน จนทำให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวบ้านในท้องถิ่น ถือว่าเป็นการจัดการความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคน คนกับธรรมชาติ คนกับสิ่งเหนือธรรมชาติ โดยผ่านกระบวนการทางจารีตประเพณี วิถีชีวิต การทำมาหากินและพิธีกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างความสัมพันธ์เหล่านี้ วิถีชีวิตของชาวบ้าน ซึ่งได้มาจากประสบการณ์ แนวทางแก้ปัญหาแต่ละเรื่อง แต่ละสภาพแวดล้อม ซึ่งจะมีเงื่อนไขที่แตกต่างกันไป นำมาใช้แก้ไขปัญหาโดยอาศัยศักยภาพที่มีอยู่โดยชาวพื้นถิ่นคิดเอง เป็นความรู้ที่สร้างสรรค์และมีส่วนเสริมสร้างการผลิต หรือเป็นความรู้ของชาวบ้านที่ผ่านการปฏิบัติมาแล้วอย่างเป็นเวลายาวนาน ผ่านการทดลองแก้ไข ปรับเปลี่ยน เป็นส่วนหนึ่งของมรดกทางภูมิปัญญา ศิลปะและวัฒนธรรม

การสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมชุดนี้อาศัยความบังเอิญในการสร้างสรรค์ศิลปะ หัตถกรรม มาเป็นแนวคิดเคยสร้างมาในอดีต ซึ่งเป็นภูมิปัญญาของศิลปะหัตถกรรมพื้นบ้าน ได้แก่ การทอผ้า การจักสาน นับว่าเป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีความโดดเด่น พื้นบ้านการจักสาน เป็นงานหัตถกรรมอย่างหนึ่ง และในบางผลงานสามารถนับคุณค่าว่าเป็นงานศิลปะประเภททัศนศิลป์ได้ด้วย การจักสานเป็นการนำวัสดุขนาดเล็กและยาว มาขัด หรือสาน กันจนเป็นชิ้นงานและวิวัฒนาการการทอผ้า จากภาชนะเครื่องปั้นดินเผาโบราณที่พบบริเวณถ้ำผี จังหวัดแม่ฮ่องสอนอายุประมาณ 7,000-8,000 ปี

มาแล้ว พบว่ามีการตกแต่งด้วยรอยเชือกและรอยตาข่ายทาบ ทำให้เราสันนิษฐานว่า มนุษย์น่าจะรู้จักทำเชือกและตาข่ายก่อน โดยนำพืชที่มีใยมาปั่นให้เป็นเชือก แล้วนำเชือกมาผูกหรือถักเป็นตาข่าย จากการถักก็พัฒนาขึ้นมาเป็น การทอด้วยกลวิธีง่ายๆทำนองเดียวกับ แบบการจักสาน คือนำเชือกมาผูกกับไม้หรือยึดไว้ให้ด้ายเส้นยืน แล้วนำเลือกอีกเส้นหนึ่งมาพุ่งขัดกับด้ายเส้นยืนเกิดเป็นผืนผ้าหยาบๆ ขึ้น เหมือนการขัดกระดาษหรือการจักสาน เกิดเป็นผ้ากระสอบแบบหยาบๆ นั้นเอง

อย่างไรก็ตาม การจักสานปัจจุบันแบบสมัยใหม่ ของbamboo art ได้แรงบันดาลใจจากธรรมชาติที่อยู่รอบตัว ไม่ว่าจะเป็นกราฟฟิกและรูปร่างลักษณะของสิ่งของที่หลากหลายที่น่าสนใจคือ การออกแบบผู้ออกแบบได้ตระหนักเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างความจำเป็นและความซ้ำซ้อนจึงออกมาเป็นผลงานที่มีรูปแบบทันสมัยและมีความซับซ้อนแต่ก็แลดูดี เพราะได้มีการทดสอบคุณสมบัติการจักสานไม้ไผ่ตั้งแต่ปี 1988 ตระหนักว่าไม้ไผ่เป็นวัสดุที่ "ใหม่" สำหรับศิลปินตะวันตก นิยมทำงานที่จะนำคุณค่าทางศิลปะและยั่งยืนต่อประชาชนเป็นหลัก ตั้งแต่การพิมพ์ของหนังสือหัตถกรรมและศิลปะของเธอจากไม้ไผ่

ข้าพเจ้าสร้างสรรค์ผลงานศิลปะนิพนธ์เพื่อนำเสนอ โดยการนำสิ่งแวดลอมรอบ ๆ ตัวมาเป็นแรงบันดาลใจประยุกต์เป็นงานศิลปะ สะท้อนให้เห็นถึงการอนุรักษ์ภูมิปัญญาพื้นบ้าน เพื่อแสดงมุมมองบางอย่างที่แตกต่างออกไป บ้างก็ แสดงภาวะทางจิต แสดงความประทับใจในความงามตามธรรมชาติและสิ่งแวดลอมทำให้เกิด ได้มีการนำเอาวัสดุอุปกรณ์เส้นใย อารมณ์ ความรู้สึก ภายในที่โต้ตอบกับสิ่งต่างๆ ภายนอก จนเกิดแบบใหม่ ๆ รวมถึงการจักสาน การถักทอ แบบดั้งเดิมมาใช้ในการสร้างสรรค์งานมากขึ้น

ความสำคัญของการศึกษา(Important of Study)

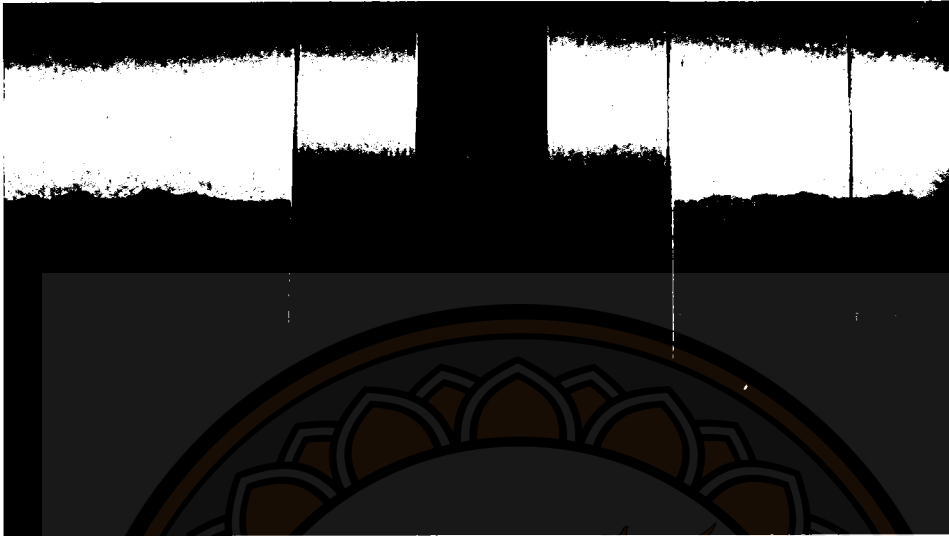
การสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมประเภทสื่อผสม ได้นำเอาเอกลักษณ์ของเครื่องจักสานมาสร้างสรรค์ให้เกิดงานศิลปะ เป็นการนำเอาเครื่องมือของชาวบ้านที่มีมาตั้งแต่อดีตมาผสมผสานกับเส้นไหม เพื่อที่จะถ่ายทอดถึงความสุนทรีย์ภาพของภูมิปัญญาที่หล่อหลอมขึ้นมาจากสิ่งแวดลอม ธรรมชาติศึกษา จากผ้า ด้าย ผ้าย การที่ข้าพเจ้าได้เรียนรู้วิธีการจักสานลวดลายต่างๆตลอดจนการถักทอเส้นใยจากชาวบ้าน ได้สร้างสรรค์งานศิลปะชิ้นนี้แล้ว เป็นกลวิธีสร้างขึ้นเพื่อให้เกิดเอกลักษณ์ความเป็นท้องถิ่นบูรณาการกับงานศิลปะสมัยใหม่ทำให้เกิดความสวยงามที่แปลกใหม่มากยิ่งขึ้น และทำให้ผู้พบเห็นเกิดความประทับใจในงานชิ้นนี้

การทำงานศิลปะสร้างสรรค์ทัศนชุดนี้มีกลวิธี ขั้นตอน ที่ทำงานมีจินตนาการ เพื่อผลักดันความคิดสร้างสรรค์ดำเนินไปอย่างที่มีความคิดสร้างสรรค์ มีระบบระเบียบเป็นขั้นเป็นตอน การสร้างสรรค์งานอย่างมีประสิทธิภาพ มีการปฏิบัติงานตามแผนและมีการพัฒนาผลงานให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง งานจิตรกรรมสื่อประสม เป็นศิลปะที่สื่อความงามและความรู้สึกไปสู่ผู้ดูหรือผู้ชื่นชมได้โดยตรงเพราะศิลปะเป็นเรื่องของจิตใจ ซึ่งมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับชีวิตของคนเราอย่างแยกไม่ออก สามารถที่จะสร้างเสริมให้มีความ เจริญองกงาม ทางด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ช่วยให้ชีวิตมีความสมบูรณ์ขึ้น ทั้งยังช่วยให้สามารถแสดงออกทางความรู้สึกนึกคิด ความสนใจต่างๆ ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และความมั่นใจในตนเอง จึงสรุปได้ว่าศิลปะดังกล่าวนี้จะช่วยเสริมสร้างลักษณะนิสัยของคนให้ดำเนินไปในแนวทางที่ดี ทำให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข

แรงบันดาลใจเบื้องต้น (Fundamental Inspiration)

การดำรงชีวิตของผู้คนในแต่ละยุคสมัย ต่างก็ มีความเชื่อมโยงกับภูมิปัญญาเนื่องด้วย ภูมิปัญญาเป็นสิ่งที่ปรากฏอยู่รอบตัวเรามาตั้งแต่เกิด กล่าวได้ว่าไม่ว่าจะที่ไหนที่แห่งใดก็ล้วนมีภูมิปัญญาเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นนั้นๆ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อ ความคิดและวิถีชีวิต ของคนในอดีต

ชีวิตชุมชนสะท้อนออกมาถึงภูมิปัญญาในการดำเนินชีวิตอย่างมีลักษณะเฉพาะของตนเอง ภูมิปัญญาจึงเป็นรากฐานในการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนสังคมนั้น ทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านคิดขึ้นได้เองและนำมาใช้ในการแก้ปัญหา เป็นกลวิธี เป็นองค์ความรู้ของชาวบ้าน ทั้งในทางกว้างและทางลึกที่ชาวบ้านคิดเองสั่งสมกันขึ้นมา ทำเอง โดยอาศัยศักยภาพที่มีอยู่แก้ปัญหาการดำเนินชีวิตในท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมกับยุคสมัย ซึ่งได้สืบทอดและเชื่อมโยงมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

ภาพที่ 1 ผลงานของ ไชยยศ จันทราทิตย์

ถึงแม้ว่า งานสร้างสรรค์ทางด้านศิลปะส่วนใหญ่ของ ไชยยศ จันทราทิตย์ จะเป็นงานภาพพิมพ์ก็ตาม แต่พื้นฐานความสนใจที่มีต่อธรรมชาตินั้น มักจะเป็นที่มาของความบันเทิงใจในการทำงาน ซึ่งมีเรื่องราวเนื้อหาเกี่ยวกับธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ภาพของทิวเขาที่เรียงรายลดหลั่น สลับซับซ้อนกันมีน้ำหนักร่อนแก่แสดงระยะและมิติลึกอย่างงดงาม

ภาพที่ 2

ชื่อผลงาน มิติของที่ว่าง
 ชื่อศิลปิน ไชยยศ จันทร์หาดี
 เทคนิค, ขนาด แม่พิมพ์กระดาษ
 ปีที่สร้างงาน 1989

“ที่ว่าง” เป็นสิ่งแวดล้อมหนึ่งซึ่งมีอยู่ทั่วไปโดยธรรมชาติและเป็นปัจจัยสำคัญอันส่งผลกระทบต่ออารมณ์ ความรู้สึกของมนุษย์เราอย่างมากผลงานชุดนี้มุ่งศึกษาความสัมพันธ์อย่างมีเอกภาพระหว่างสีและแผ่นราบ กำหนดที่ว่างให้มีลักษณะนำจิตใจเข้าสู่ความดีความสงบและการรับรู้ถึงขอบเขตของโครงสร้างแห่งที่ว่างที่แปรเปลี่ยนเป็นความงามจากการประสานกันของพื้นที่ว่าง สี บรรยากาศ รูปทรง น้ำหนักและเส้น

ภาพที่ 3

ผลงานของ ชัยวุฒิ ร่วมฤดีกุล

ชื่อผลงาน มิติของสี

ชื่อศิลปิน ชัยวุฒิ ร่วมฤดีกุล

กมลวีธี แม่พิมพ์ผ้าไหม

ขนาด

160x190 ซม.

กำหนดที่ว่างให้มีลักษณะนำจิตใจเข้าสู่ความดีความสงบและการรับรู้ถึงขอบเขตของ
โครงสร้างแห่งที่ว่างที่ แปรเปลี่ยนเป็นความงามจากการประสานกันของพื้นที่ว่าง สี
บรรยากาศ รูปทรง น้ำหนักและเส้น

ภาพที่ 4

ชื่อผลงาน การหลงยุคของโมเนต์

ชื่อศิลปิน ชัยวุฒิ ร่วมฤดีกุล

กลวิธี แม่พิมพ์ผ้าไหม

ขนาด 120 x 120 ซม.

โครงสร้างแห่งที่ว่างที่ แปรเปลี่ยนเป็นความงามจากการประสานกันของพื้นที่ว่าง สี
บรรยากาศ รูปทรง น้ำหนักและเส้น

วัตถุประสงค์ (Objective)

1. เพื่อให้รู้ถึงคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ทางความงาม และศิลปกรรมที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง เช่น เครื่องจักสาน การถักทอ
2. เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ พัฒนาความคิด จิตนาการ และกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมอย่างมีระบบ
3. เพื่อเป็นการพัฒนากระบวนการสร้างสรรค์ศิลปะประเภทจิตรกรรมเฉพาะต้นโดยใช้องค์ประกอบศิลปะเกี่ยวกับเรื่องเส้น สี จังหวะ เอกภาพ ที่สัมพันธ์ สอดคล้องกับเนื้อหาแนวความคิด
4. เพื่อเป็นการเผยแพร่คุณค่าทางสุนทรียภาพของงานจิตรกรรม ในรูปกลวิธีแบบสื่อประสมออกไปสู่การสัมผัสรับรู้ของผู้คนในสังคม

ขอบเขตการสร้างสรรค์(Scope of Work and Creation)

1. ขอบเขตทางด้านรูปแบบ

-เป็นศิลปะที่แสดงออกด้วยการ เย็บ ปัก ถัก ร้อย แสดงคุณค่าผลกระทบบความงามในด้านเชิงบวก เป็นงานแบบกึ่งนามธรรม เป็นประเภทของการถักทอ และ สานเส้นใยเกิดเป็น จิตรกรรมสื่อผสม

-การนำเสนอแบบในรูปแบบ การจัดตั้งในสถานที่โรงแรม ห้องรับแขกด้านล่างของอาคาร จัดตั้งโดยการแขวนตัดผนังข้างห้อง เพื่อให้ผู้พบเห็นเกิดความสนใจและประทับใจในตัวงาน สะท้อนให้เห็นถึงการอนุรักษ์เอกลักษณ์ของความเป็นไทย

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

-เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการถักทอและสานเส้นใย ที่สั่งสมมาเป็นเวลายาวนานตามสภาพแวดล้อม คือการที่มนุษย์รู้จักวัตถุดิบประเภท เส้น ใย เชือกด้วย จากผ้าวัสดุไม้ไผ่ มาดัดแปลงด้วยฝีมือ และผสมผสานเข้ากับความคิดสร้างสรรค์จึงทำให้เกิดผลงานศิลปะ

กระบวนการสร้างสรรค์(Process of Creation)

1. ขั้นตอน

- 1.1 กำหนดรูปแบบ(form) เนื้อหา เรื่องราว (Content) เรื่องที่เกิดความบันเทิงใจและมีความสำคัญต่อการสร้างสรรค์ศิลปะตามอัตลักษณ์ตนเอง
- 1.2 เริ่มเก็บรวบรวมข้อมูล ภาพต่างๆในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ เป็นเรื่องที่ เก็บภาพถ่ายต่างๆเกี่ยวกับ ธรรมชาติ เช่น ต้นไม้ ใบไม้ แม่น้ำ ลำคลอง ท้องทะเล ท้องฟ้า เครื่องจักรสานต่างๆ
- 1.3 ดำเนินการจัดทำ ภาพแบบร่าง(Sketch)กำหนดแนวคิดให้ชัดเจน พัฒนาภาพแบบร่างตามขั้นตอน และปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาให้คำแนะนำ
- 1.4 หัวข้ออุปกรณ์ที่จะเป็นการสื่อสารของความคิดออกมานำมาออกแบบและลงมือทำตามแบบร่างด้วยการ นำเส้นด้ายสีต่างๆ มาถัก แล้วสานทับกันเพื่อเกิดความทับซ้อนและเพื่อให้เกิดสีที่เกิดขึ้นตามความบังเอิญ และภาพร่าง จนสำเร็จลงตัวเป็นผลงานอย่างสมบูรณ์ตามที่กำหนดไว้

2. อุปกรณ์ และเครื่องมือการสร้างสรรค์ผลงาน

ไม้ไผ่ กรอบเฟรม ผ้าดิบ สีผสมอาหาร สีย้อม สีอะคริลิค เศษผ้าสีเส้นต่างๆ ผ้าลายต่างๆ เส้นด้ายวัสดุเส้นใยสีต่างๆ ไหมพรม เข็มเย็บผ้าหลายๆขนาด กระดุมเย็บผ้า ลูกบิด อุปกรณ์ตกแต่งต่างๆ ได้แก่ กรรไกร กาว มีด ฯลฯ

บทที่ 2

ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานสร้างสรรค์

ผลงานการสร้างสรรค์ทัศนศิลป์ของข้าพเจ้าชุดนี้ เป็นผลงานศิลปกรรมประเภทจิตรกรรมสื่อประสม ที่มีแรงบันดาลใจจาก การดำรงชีวิตของผู้คน ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับภูมิปัญญาเพราะเป็นสิ่งที่อยู่รอบตัวเรามาตั้งแต่เกิด ไม่ว่าจะที่ไหนก็ล้วนมีภูมิปัญญาเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นนั้นๆ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อ ความคิด ของคนในอดีต มีเนื้อหาแสดงออกถึงวิถีชาวบ้าน โดยข้าพเจ้านำเอกลักษณ์ของการจักสาน การถักทอ มาผสมผสานกับลักษณะคุณค่า ความโดดเด่นของสีสันทัน ในกลวิธีของจิตรกรรม ดังนั้น ข้าพเจ้าแบ่งข้อมูลสนับสนุนการสร้างสรรค์ได้เป็น 2กลุ่ม ใหญ่ๆ คือ

2.1 ข้อมูลสนับสนุนทำเนื้อหา

ความเป็นอยู่ของสังคมไทยในอดีตและปัจจุบัน

ความเป็นอยู่โดยทั่วไปของมนุษย์ มีการดำรงชีวิตอย่างเรียบง่าย ไม่ยุ่งยาก ทำมาหากินเพื่อประทังชีวิตและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน มิได้ทำเพื่อการค้าแต่อย่างใด หลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตย สังคมไทยก็เปลี่ยนเข้าสู่วัฒนธรรมสมัยอุตสาหกรรมมาจนถึงปัจจุบัน

นับตั้งแต่รัชกาลที่ 3 จนถึงรัชกาลที่ 5 การเผยแพร่คริสต์ศาสนานิกายโปรเตสแตนต์ในเมืองไทย ในสมัยรัชกาลที่ 3 มีนายแพทย์แดน บีช บรัดเลย์ เป็นผู้นำวิชาแพทย์แบบตะวันตก ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ทรงเริ่มเปลี่ยนแปลง ด้านภาษาต่างประเทศ ซึ่งถือว่าสำคัญที่สุดในการเข้าใจความคิดของชาวตะวันตก เมื่อพระองค์ขึ้นครองราชย์แล้วใน พ.ศ. 2404 โปรดจ้างนางแอนนา เลียวโนเวนส์ ชาวอังกฤษมาเป็นครูสอนในพระราชวัง และสนับสนุนให้บุตรธิดาของขุนนางชั้นสูง เข้าเรียนในโรงเรียนของพวกมิชชันนารี ได้มีการเปลี่ยนแปลงขนบธรรมเนียมเก่าหลายประการ ทรงให้เสรีภาพในการนับถือศาสนาและการประกอบอาชีพ พระมหากษัตริย์และประชาชนใกล้ชิดกันมากขึ้น

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงด้านสังคมไทยอย่างมาก เช่น การยกเลิกประเพณีที่ล่าสมัยไม่เป็นธรรมเนียมแก่ประชาชน ทรงรับประเพณีตะวันตกที่จะเสริมสร้างบ้านเมืองให้เจริญก้าวหน้า และขณะเดียวกันทรงฟื้นฟูประเพณีเดิมที่มีคุณค่าควรรักษาไว้ เป็นประเพณีประจำชาติสืบต่อไป การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ คือ การยกเลิกตำแหน่งกรมพระราชวังบวรสถานมงคล และโปรดให้ตั้งตำแหน่งพระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร ใน พ.ศ. 2429 ขึ้นแทน โปรดฯให้ผู้ชายในราชสำนักเลิกไว้ผมทรงมหาดไทย เปลี่ยนเป็นไว้ผมตัดยาวทั้งศีรษะอย่างฝรั่ง ส่วนผู้หญิงให้เลิกไว้ผมปีก เป็นผมตัดยาวทรงดอกกระพุ่ม โปรดฯให้ช่างออกแบบตัดแปลงจากเสื้อนอกของฝรั่ง เรียกว่า “เสื้อราชประแตน” และสวมหมวกอย่างยุโรป

การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ในสมัยรัชกาลที่ 5 ที่สำคัญ คือการพัฒนาการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ด้วยการประกาศเลิกทาสและเลิกระบบไพร่ ในปีเดียวกันได้มีพระราชบัญญัติเกณฑ์ทหารแทนการใช้แรงงานระบบไพร่แบบเดิม

ในสมัยรัชกาลที่ 6 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงต้องการให้ชาวไทยมีความรักชาติเพื่อเป็นพลังป้องกันประเทศชาติ จึงโปรดให้จัดตั้งกองเสือป่า กองลูกเสือและอนุภาชาติ ใน พ.ศ. 2455 โปรดฯให้ตราพระราชบัญญัตินามสกุล และกำหนดค่านำหน้านามสตรีและเด็ก เริ่มให้ใช้พุทธศักราชเป็นทางราชการแทน ร.ศ. ต่อมาเมื่อ พ.ศ.2460 โปรดฯ ให้ประดิษฐ์ธงชาติขึ้นใหม่เรียกว่า “ธงไตรรงค์” ใน พ.ศ.2467 โปรดฯให้ตรากฎหมายเทียบรางวัลว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ และ พ.ศ. 2464 ให้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาฉบับแรก

การเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตย ใน พ.ศ.2475 เป็นเรื่องสำคัญของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมไทย หลักการระบอบประชาธิปไตย ซึ่งมีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศชาติ มีผลให้บุคคลในประเทศไทยมีความเสมอภาคกัน ทำให้ระบบชนชั้นหมดไป พระองค์ทรงบริหารราชการแผ่นดินภายใต้รัฐธรรมนูญ โดยใช้อำนาจผ่านสถาบันหลัก 3 ทาง คือ อำนาจอธิปไตย บริหาร และตุลาการ

การศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่ง ในการที่จะให้ราษฎรสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมยุคประชาธิปไตยได้ ใน พ.ศ.2475 ให้ประชาชนทุกคนได้รับการศึกษาเพื่อใช้ในกรประกอบอาชีพ พ.ศ. 2477 ได้มีการมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมืองเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้เรื่องการเมือง

ในระบอบประชาธิปไตย ใน พ.ศ.2488 มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาเป็นการศึกษาระดับประถมศึกษา

สังคมไทยได้ผ่านเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ รับรู้ข้อมูล ข่าวสาร ทั่วโลกได้อย่างรวดเร็ว โดยไม่อาจควบคุมด้วยเครื่องมือเทคโนโลยีหรือกฎหมายของรัฐได้ สังคมไทยจึงเป็นสังคมที่สามารถรับวัฒนธรรมจากทุกมุมโลก ทำให้เกิดการนำวัฒนธรรมหลายอย่างมาใช้

ความหมายของคำว่า พื้นบ้าน

งานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านบางชิ้นบางประเภทเป็นเพียงงานหัตถกรรมมากกว่าที่จะเป็นงานศิลปหัตถกรรม จากความหมายของศิลปะควรเป็นเรื่องของการสร้างสรรค์ที่จะต้องถึงพร้อมทั้งพุทธิปัญญา มีกรรมวิธีสมบูรณ์ตามกระบวนการและให้ความรู้สึกนึกคิดที่ดีและเห็นว่าศิลปะเป็นเรื่องของความงามและความดี ศิลปะจึงได้มีคำจำกัดความอย่างง่ายและเป็นธรรมดาที่สุดคือพยายามที่จะสร้างสรรค์รูปลักษณะนั้นก่อให้เกิดอารมณ์ความรู้สึกในความงามอารมณ์รู้สึกในความงามนั้นจะเป็นที่พึงพอใจได้ก็ต่อเมื่อประสาทสัมผัสของเรารู้สึกชื่นชมในเอกภาพหรือความประสมกลมกลืนในความสัมพันธ์อันมีระเบียบแบบแผน

หัตถกรรม คือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นจากฝีมือและภูมิปัญญาเพื่อใช้สอยให้เกิดประโยชน์ในการดำรงชีวิต พร้อมกับพัฒนารูปแบบของหัตถกรรมเหล่านั้นให้มีประโยชน์ใช้สอยได้สมบูรณ์ที่สุดเท่าที่จะทำได้ ในการพัฒนาสืบต่อกันนามหลายชั่วชีวิตอาจเป็นเวลาหลายร้อยปีหรือนับพันปี วัฒนธรรมหัตถกรรม เป็นวัฒนธรรมที่เคียงคู่กับอารยธรรมของมนุษย์มาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันเพราะงานหัตถกรรมมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับการดำรงชีวิตของมนุษย์ เพราะหัตถกรรมช่วยให้เกิดความสะดวกสบายในการดำรงชีวิตและช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์ โดยใช้ประสบการณ์ในการสร้างสรรค์ช่วยขัดเกลาและพัฒนารูปแบบให้สนองความต้องการ

ศิลปะชาวบ้านไม่ใช่ศิลปะที่ประกอบขึ้นโดยชนบท โดยได้รับอิทธิพลศิลปะเรียนแบบศิลปะของชนชั้นที่มีวัฒนธรรมเจริญกว่า กล่าวได้ว่ามีไขเงาสะท้อนที่มีรูปคร่าวๆ แห่งศิลปะของบุคคลที่มีจิตใจประณีตละเอียดอ่อน แต่ศิลปะชาวบ้านผลิตขึ้นจากความรักอันลึกซึ้งต่อความเรียบง่ายและชีวิตแบบง่ายๆ ไร้เล่ห์เหลี่ยมมายา ซึ่งมีได้มีอิทธิพลภายนอกมาแทรกแซงและอย่างน้อยก็ไม่ตกอยู่ในอิทธิพลระดับสูงของสังคมอีกระดับหนึ่ง

ภูมิปัญญาไทย

ภูมิปัญญาไทยนั้นเป็นผลมาจากการสั่งสมประสบการณ์ของคนที่ยังเรียนรู้จากปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมในกลุ่มชนเดียวกัน ในระดับพื้นฐานหรือระดับชาวบ้านภูมิปัญญาไทยในแผ่นดินนี้มิได้เกิดขึ้นเป็นเอกเทศ แต่มีส่วนแรกเปลี่ยนเลือกเฟ้น และปรับใช้ภูมิปัญญาจากอารยธรรมอื่นตลอดมา

รากเหง้าของความเป็นไทยเกิดจากการสั่งสมภูมิปัญญาของคนโบราณที่ได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ จากประสบการณ์ดำรงชีวิต การผสมผสานของชาติพันธุ์ และสภาพสังคมอันหลากหลาย จากประสบการณ์ของคนโบราณได้สร้างรูปแบบวัฒนธรรมประเพณีที่สามารถรองรับการอยู่ร่วมกันในสังคมไทยมาได้เป็นปีกแผ่น สิ่งเหล่านี้คือภูมิปัญญาไทยที่คนในปัจจุบันควรตระหนักถึงและได้เรียนรู้ด้วยความภาคภูมิใจ

ภูมิปัญญาไทย หมายถึง องค์ความรู้ ความสามารถ และทักษะของคนไทยที่เกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการเลือกสรร เรียนรู้ ปรับแต่ง และถ่ายทอดสืบต่อกันมาเพื่อใช้แก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตของคนไทยให้สมดุลกับสภาพแวดล้อมและเหมาะสมกับยุคสมัย (เอกวิทย์ ณ ถลาง ,2548, หน้า 141)

ความสำคัญของภูมิปัญญา ภูมิปัญญาทำให้ชาติและชุมชนผ่านพ้นวิกฤติและดำรงความเป็นชาติ หรือชุมชนได้ ภูมิปัญญาเป็นองค์ความรู้ที่มีคุณค่าและความดีงามที่จรโลงชีวิตและวิถีชุมชนให้อยู่ร่วมกับธรรมชาติและสภาวะแวดล้อมได้อย่างกลมกลืนและสมดุล ภูมิปัญญาเป็นพื้นฐานการประกอบอาชีพและเป็นรากฐานการพัฒนาที่เริ่มจากการพัฒนาเพื่อการพึ่งพาตนเอง การพัฒนาเพื่อการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และการพัฒนาที่เกิดจากการผสมผสานองค์ความรู้สากลบนฐานภูมิปัญญาเดิม เพื่อเกิดเป็นภูมิปัญญาใหม่ที่เหมาะสมกับยุคสมัย ดังนั้น ภูมิปัญญาจึงมีคุณค่าไม่เพียงแต่ต่อท้องถิ่นและผู้คนเท่านั้น แต่ยังเอื้อประโยชน์อย่างใหญ่หลวงต่อการวางแผนพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนและมั่นคง

ความหมายของภูมิปัญญา มีผู้ให้ความหมายของภูมิปัญญาไว้มากมาย เช่น ภูมิปัญญา (Wisdom) หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ความเชื่อ ความสามารถทางพฤติกรรมและความสามารถในการแก้ไขปัญหาของมนุษย์ ภูมิปัญญา เป็นเรื่องที่สั่งสมกันมาตั้งแต่อดีตและเป็น

เรื่องของการจัดการความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคน คนกับธรรมชาติ คนกับสิ่งเหนือธรรมชาติ โดยผ่านกระบวนการทางจารีตประเพณี วิถีชีวิต การทำมาหากินและพิธีกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างความสัมพันธ์เหล่านี้ ภูมิปัญญา หมายถึง ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ ในการศึกษาเล่าเรียน การที่ชาวไร่รู้จักวิธีทำนา การไถนา การเอาควายมาใช้ในการไถนา การรู้จักกวนวัดข้าวโดยใช้ควาย รู้จักสานกระบุง ตระกร้า เอาไม้ไผ่มาทำเครื่องใช้ไม้สอยในชีวิตประจำวัน เรียกว่า ภูมิปัญญาทั้งสิ้น ภูมิปัญญา เป็นผลึกขององค์ความรู้ที่มีกระบวนการสั่งสม สืบทอด กลั่นกรอง กับมายาวนาน มีที่มาหลากหลายแต่ได้ประสบประสานกันจนเป็นเหลี่ยมกรณีที่จรัสแสงคงทนและท้าทายตลอดกาลเวลา ความรู้จะไม่ได้เป็นเอกภาพ แต่ภูมิปัญญาจัดว่าเป็นเอกลักษณ์ ดังนั้น อาจสรุปได้ว่า ภูมิปัญญา หมายถึง องค์ความรู้ ความเชื่อ ความสามารถของคนในท้องถิ่น ที่ได้จากการสั่งสม ประสบการณ์และการเรียนรู้มาเป็นระยะเวลายาวนาน มีลักษณะเป็นองค์รวม และมีคุณค่าทางวัฒนธรรม(เสรี พงศ์พิศ)

ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น ลักษณะสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น พอสรุปได้ดังนี้ เป็นเรื่องของการใช้ความรู้ ทักษะ ความเชื่อและพฤติกรรม แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่าง คนกับคน คนกับธรรมชาติคนกับสิ่งเหนือธรรมชาติ เป็นองค์รวมหรือกิจกรรมทุกอย่างในวิถีชีวิต เป็นเรื่องของการแก้ไขปัญหา การจัดการ การปรับตัว การเรียนรู้เพื่อความอยู่รอดของบุคคล ชุมชนและสังคม เป็นแกนหลักหรือกระบวนการต้นในการมองชีวิตเป็นพื้นความรู้ในเรื่องต่าง ๆ มีลักษณะเฉพาะหรือมีเอกลักษณ์ในตัวเอง มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อการปรับสมดุลในพัฒนาการทางสังคมตลอดเวลา มีวัฒนธรรมเป็นฐาน ไม่ใช่วิทยาศาสตร์มีบูรณาการสูง มีความเชื่อมโยงไปสู่นามธรรมที่ลึกซึ้งสูงส่ง เน้นความสำคัญของจริยธรรมมากกว่าวัฒนธรรม

ช่าง ชาวบ้าน

“ช่าง” เป็นผู้มีบทบาทอย่างสำคัญยิ่ง เพราะเป็นผู้สร้างเป็นผู้ทำให้เกิดงานหัตถกรรมและศิลปหัตถกรรมประเภทต่างๆหากปราศจากช่างเสียแล้ว ก็คงไม่มีงานหัตถกรรมให้เราได้ชื่นชมและให้สอยอยู่อย่างทุกวันนี้ ช่างพื้นบ้านพื้นเมืองเป็นผู้ที่มีลักษณะเฉพาะที่ต่างไปจากช่างประเภทอื่นหรือศิลปะด้านต่างๆ ซึ่งลักษณะเฉพาะของช่างพื้นบ้านพื้นเมืองที่สำคัญ พอสรุปได้กว้างๆดังนี้ ช่างพื้นบ้านเป็นช่างที่ไม่ได้การศึกษาจากสถาบันทางราชการช่างอย่างระบบคือ เป็นช่างชาวบ้านที่ฝึกหัดทำงานช่างจากบรรพบุรุษในครอบครัวของตนเองหรือฝนหัดฝึกฝน เพื่อนบ้านในหมู่บ้านของตนตามประเภท

ของงานที่สนใจ เช่น การจักสาน การทำเครื่องปั้นดินเผา การแกะสลัก การทอผ้า การทำเครื่องจักร
สานเป็นงานที่ชาวบ้านในสังคมเกษตรจะต้องใช้สอยกันมาก

การเปลี่ยนแปลงประโยชน์ใช้สอยของหัตถกรรมและศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านนั้น มีผลกระทบต่อช่างพื้นบ้านทั้งแง่บวกและลบ คือ ในแง่บวกทำให้การมีการพัฒนาฝีมือช่าง แต่ในขณะเดียวกันก็
เป็นการทำลายฝีมือช่างที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นให้สูญไป จึงทำให้ช่างพื้นบ้านที่มีฝีมือดีนั้นวันแต่จะสูญ
สลายไปในที่สุด ทั้งๆที่ช่างพื้นบ้านเป็นผู้มีบทบาทอย่างสำคัญในการสร้างงานหัตถกรรมและ
ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านของไทย และเป็นผู้สืบสานงานของไทยให้อยู่มาจนทุกวันนี้

การทอผ้า การเย็บปักถักร้อย

การทอผ้า การเย็บปักถักร้อย ได้แก่ การทอผ้าในท้องถิ่นต่างๆ ทั้งการทอผ้าไหม การทอผ้า
ฝ้าย และการทอผ้าชนิดอื่นๆ เช่น การทอผ้าของภาคเหนือและภาคอีสาน การทอผ้าพุมเรียง รวมถึง
การเย็บ ปัก ถักร้อย เพื่อการตกแต่งด้วย เช่น การทอยกดอก การทอจกและการประดับตกแต่งด้วย
ลูกปัดและกระจกไปจนถึงการทอธงหรือตุ่งของภาคเหนือและอีสานสำหรับใช้ในงานเทศกาลต่างๆ

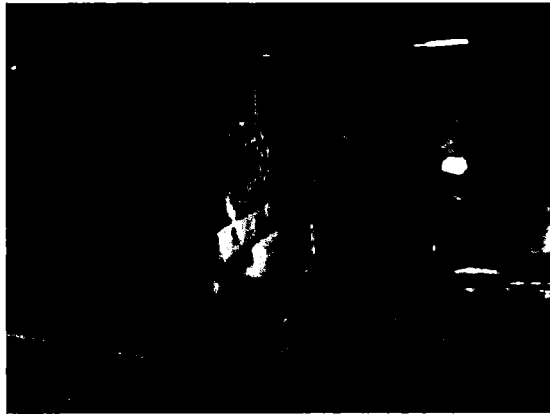
ภาพที่ 5 การนำเส้นฝ้ายหรือไหมมาขัดกันให้เป็นลาย ลายผ้าต่างๆ

การทอยกดอก การทอจกและการประดับตกแต่ง

การทอผ้าเป็นศิลปะอย่างหนึ่ง ที่คนไทยรุ่นปัจจุบันต้องช่วยกันอนุรักษ์ไว้ในสมัยก่อน ผู้
หญิงไทยจะทำเครื่องใช้ต่างๆ ในบ้านเอง งานสำคัญอย่างหนึ่งคือการทำเสื้อผ้า ฝ้านุ่ง ผ้าห่ม ไร่ใช้กัน
ในครอบครัว ในพิธีกรรมต่างๆ เกี่ยวกับการเกิด การบวช การแต่งงาน การตาย ก็ต้องใช้ผ้า ผ้าทอจึง
เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิตคนไทยมีกรรมวิธีและเทคนิคในการทอผ้าให้เกิดลวดลายต่างๆ เป็นเทคนิค

และ ความสามารถของแต่ละคน หลักใหญ่ของการทอผ้าก็คือ การนำเส้นฝ้ายหรือไหมมาขัดกันให้เป็นลาย โดยซึ่งเส้นกลุ่มหนึ่งเป็นหลัก เรียกว่า เส้นยืน แล้วใช้อีกเส้นหนึ่ง เรียกว่าเส้นพุ่ง สอดตามขวางของเส้นยืน เมื่อสานขัดกันก็จะเกิดลวดลายต่างๆ ผ้าบางชนิด ผู้ทอจะคิดหาวิธีสอดด้ายและสอดสีสลับกัน บางวิธีก็จะจับผูกและมัดแน่นเป็นช่วงๆหรืออาจจะยกด้ายที่ทอเป็นระยะๆ ทำให้เกิดลวดลายสวยงามผู้ทอต้องสามารถจดจำลวดลายที่ตนคิดประดิษฐ์ได้ ถึงแม้แต่ละลวดลายจะมีความซับซ้อนและหลากหลาย แต่เขาก็สามารถนำมาประสานกันได้อย่างเหมาะสมงดงามแสดงถึงภูมิปัญญาและความสามารถของชาวชนบทเป็นอย่างดี ผ้าทอมือจึงมีเทคนิคการทอและความสวยงามเป็นที่สุด ผ้าทอของชาวบ้านมีรูปแบบ ระเบียบลาย ที่บ่งชี้ถึงกลุ่มของคนไทยสายต่างๆ ได้ ผ้าชิ้นที่นุ่ง ก็มีการทอให้แตกต่างกัน สามารถบอกได้ว่า หญิงคนใดยังเป็นโสดและหญิงคนใดแต่งงานแล้ว ผ้าชิ้นของหญิงมีสามีจะเป็นชิ้นที่นำผ้าสามชิ้นมาต่อกัน แบ่งเป็นส่วนบน ส่วนกลาง และส่วนเชิงแต่ละส่วนจะทอเป็นลวดลายแตกต่างกันทั้ง 3 ส่วน

ลวดลายและสัญลักษณ์ในผ้าไทย ผ้าพื้นบ้านพื้นเมืองของไทยที่ทอกันตามท้องถิ่นต่าง ๆ ในปัจจุบันนี้เต็มไปด้วยลวดลายและสัญลักษณ์ต่าง ๆ มากมาย ซึ่งผู้ใช้ผ้าในยุคปัจจุบันอาจไม่เข้าใจความหมายและมองไม่เห็นคุณค่า ลวดลายและสัญลักษณ์เหล่านี้ บางลายก็มีชื่อเรียกสืบต่อกันมาหลายชั่วคน บางชื่อก็เป็นภาษาท้องถิ่นไม่เป็นที่เข้าใจของชนไทยในภาคอื่น ๆ เช่น ลายเอี้ย ลายบั๊กจัน ฯลฯ บางชื่อก็เรียกกันมาโดยไม่รู้ประวัติ เช่น ลายแมงมุม ลายปลาหมึก ซึ่งแม้แต่ผู้ทอก็อธิบายไม่ได้ ว่าทำไมจึงเรียกชื่อนั้น บางลวดลายก็มีผู้ตั้งชื่อให้ใหม่ เช่นลาย "ขอพระเทพ" เป็นต้น สัญลักษณ์และลวดลายบางอย่างก็เชื่อมโยงกับคติและความเชื่อของคนไทยพื้นบ้านที่นับถือสืบต่อกันมาหลาย ๆ ชั่วอายุคน และยังสามารถเชื่อมโยงกับลวดลายที่ปรากฏอยู่ในศิลปะอื่น ๆ เช่นบนจิตรกรรมฝาผนังและสถาปัตยกรรม หรือบางทีก็มีกล่าวถึงใน ตำนานพื้นบ้าน และในวรรณคดี เป็นต้น บางลวดลายก็เป็นคติร่วมกับความเชื่อสากลและปรากฏอยู่ในศิลปะของหลายชาติ เช่น ลายขอหรือลายกันหอย เป็นต้น ซึ่งนับว่าเป็นลายเก่าแก่แต่โบราณของหลาย ๆ ประเทศทั่วโลกหากเรารู้จักสังเกตและศึกษาเปรียบเทียบแล้วก็จะเข้าใจลวดลายและสัญลักษณ์ในผ้าพื้นเมืองของไทยได้มากขึ้น และมองเห็นคุณค่าได้ลึกซึ้งขึ้นลวดลายต้นแบบ สามารถแบ่งเป็น 4 ประเภท ได้แก่ 1. ลายเส้นตรง หรือเส้นขาด 2. ลายพื้นปลา 3. ลายสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน หรือลายกากบาท 4. ลายขดเป็นวงเหมือนกันหอย หรือ ตะขอ

ภาพที่ 6 การทอผ้าที่ทอหูก

ยังมีปัญหาในการส่งเสริมและพัฒนาศิลปะการทอผ้าไทย

ศิลปหัตถกรรมในหลาย ๆ ท้องถิ่นยังถูกละเลย การผลิตศิลปหัตถกรรมกระจัดกระจายอยู่ทั่วไปไม่มีแหล่งรวมในบางท้องถิ่น ขาดการกระตุ้นหรือประกวดให้ผลิตผลงานที่มีคุณภาพมาก ๆ ขึ้น ผู้มีฝีมือเปลี่ยนไปประกอบอาชีพอย่างอื่น ไม่รักษาคุณภาพให้สม่ำเสมอ เมื่อผ้าทอมือขายดีจะผลิตผ้าที่ด้อยฝีมือมาขายแทน ช่างทอที่มีคุณภาพด้อยลง และมีจำนวนน้อยลงเรื่อย ๆ ช่างฝีมือคุณภาพดีมักทำงานได้ช้าขายยาก เพราะต้องขายราคาแพงให้คุ้มกับเวลา หมดกำลังใจ ขาดการส่งเสริม ช่างทอฝีมือดี หลายคนยังไม่มีคนรู้จักและเห็นคุณค่า ช่างฝีมือขาดการแข่งขันทางความคิด การถ่ายทอดทำกันในวงจำกัด ขาดตัวผู้สืบทอดอย่างจริงจังและกว้างขวาง

เครื่องจักสาน

ได้แก่ หัตถกรรมพื้นบ้านที่สร้างขึ้นด้วยวิธีการจักสาน โดยใช้วัสดุธรรมชาติชนิดต่างๆ เช่น ไม้ไผ่ หวาย กระจูด ใบลำเจียก ใบเตย ย่านลิเภา เครื่องจักสานเป็นงานหัตถกรรมพื้นบ้านที่ยังมีการทำแพร่หลายทั่วทุกภาคและนิยมใช้กันอย่างกว้างขวาง แหล่งผลิตเครื่องจักสานที่สำคัญมีกระจัดกระจายอยู่ทั่วทุกภาคทั้งที่สร้างขึ้นเพื่อซื้อขายแลกเปลี่ยนเฉพาะฤดูที่ว่างเว้นจากการทำไร่ ทำนา และที่ทำเป็นอาชีพหลักตลอดปีก็มี เช่น เครื่องจักสานภาคกลางที่ทำกันอยู่ในหลายจังหวัด ส่วนในภาคใต้ก็มีทำกันหลายจังหวัดเช่นกัน เช่น การสานเสื่อกระจูดที่อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง การสานเสื่อปาหนันหรือเสื่อลำเจียกของจังหวัดปัตตานีและกระบี่ เป็นต้น เครื่องจักสานเป็นงานหัตถกรรมเก่าแก่อย่างหนึ่งที่มนุษย์ทำขึ้นเป็นเครื่องมือ เครื่องใช้ โดยใช้วัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่น กรรมวิธีในการทำเครื่องจักสานเริ่มจาก การใช้วัตถุดิบจากธรรมชาติที่มีลักษณะเป็นเถา เป็นเส้น เช่น เถาวัลย์ หวาย กระจูด กก มา

สอดคล้องกันเป็นแผนอย่างง่าย ๆ แล้วพัฒนาเป็นภาชนะหรือเครื่องใช้ที่มีประโยชน์ใช้สอยตามความต้องการพร้อมกับพัฒนารูปทรง ลวดลาย ให้มีความละเอียดประณีตงดงามไปด้วย เครื่องจักสานเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ที่มนุษย์ทำขึ้นใช้ทั่วโลกก่อน ที่มนุษย์จะมีเครื่องมือเครื่องใช้ที่ผลิตด้วยเครื่องจักรและเทคโนโลยีที่สมัยใหม่เข้ามาแทนที่ การทำเครื่องจักสานโดยทั่วไปจะมีกรรมวิธีในการทำและรูปแบบที่คล้ายคลึงกัน รูปแบบของเครื่องจักสานก็จะกันไปตามความนิยมชนบประเพณี ชีวิตความเป็นอยู่ของแต่ละท้องถิ่น

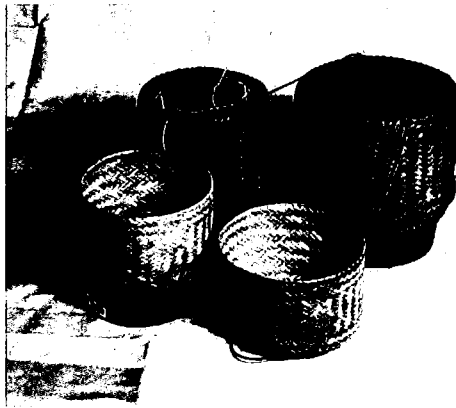

ภาพที่ 7 ข้อง เป็นเครื่องจักสาน ใส่สัตว์น้ำ

ภาพที่ 8 กระบุง เป็นเครื่องจักสานที่สามารถใส่
วัสดุได้

ประเภทเครื่องจักสาน ความคิดพื้นฐานในการสร้างเครื่องจักสานเกิดจากความต้องการในการดำเนินชีวิตเป็นหลัก เครื่องจักสานยุคแรกจึงมีรูปแบบและวิธีการง่ายๆ ไม่สลับซับซ้อน เครื่องจักสานในประเทศไทย เริ่มใช้ครั้งแรกในสมัยก่อนประวัติศาสตร์ โดยพบหลักฐานเป็นโครงสร้างเครื่องจักสานบนภาชนะดินเผาที่แหล่งโบราณคดีบ้านเชียง จังหวัดอุดรธานี อายุราว 3,000 ปี และในสมัยสุโขทัยได้มีตำนานเล่าถึงพระร่วงแสดงปาฏิหาริย์ใช้กระออม (เครื่องจักสานไม้ไผ่ชนิดหนึ่งใช้ตักน้ำ) อีกด้วย

ลักษณะของเครื่องจักสานแต่ละประเภทนั้น มักจะสร้างขึ้นเพื่อประโยชน์ใช้สอยของประชาชน แต่ละท้องถิ่นเป็นสำคัญ ฉะนั้นจึงมีความต้องการด้านประโยชน์ใช้สอย รูปร่าง ลวดลาย และวัสดุที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งทำให้เครื่องจักสานพื้นบ้านของแต่ละท้องถิ่นมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว

ภาพที่ 9 กระติบข้าวภาชนะสานด้วยไม้ไผ่ ทรงกระบอกสูงคล้าย กระป๋อง

ภาคอีสาน คนในภาคอีสานมีวัฒนธรรมในการบริโภคข้าวเหนียวเช่นเดียวกับคนในภาคเหนือ แต่

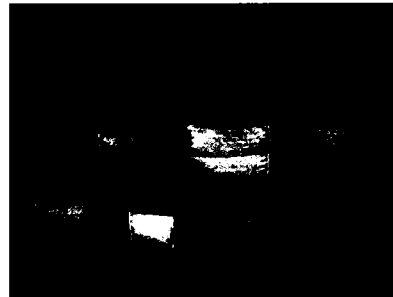
ภาพที่ 10 ที่สวมศีรษะ

ภาพที่ 11 งอบสวมศีรษะ

เป็นส่วนประกอบของงอบ

ภาคกลาง งอบ เครื่องจักสานสวมศีรษะขณะออกทำงานกลางแจ้งตามท้องไร่ ท้องนา ประกอบด้วยวัสดุหลายประเภท เช่น ไม้ไผ่ ใบลาน หรือใบตาล กระจาด ภาชนะกลม เตี้ยสานด้วยไม้ไผ่ มีขอบและมีหูสำหรับใช้หาบเป็นคู้ๆ ใส่ผักหรือผลไม้

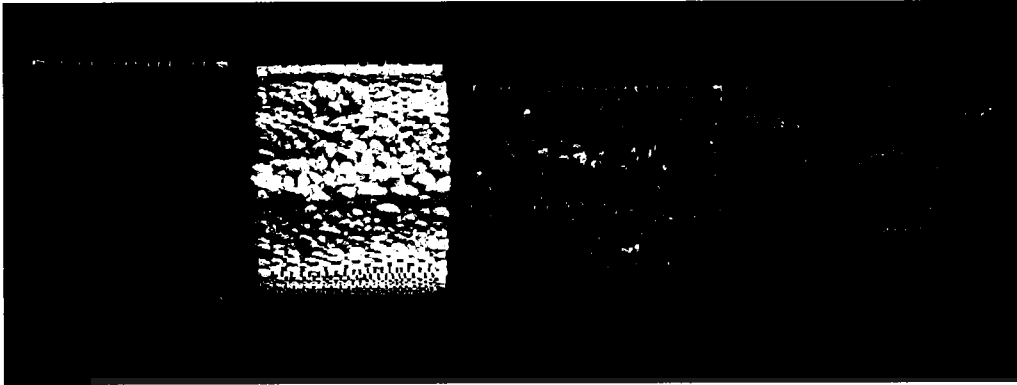
ภาพที่ 12 สมุก ภาพขณะสานด้วยใบลาน หรือใบตาล ภาพที่ 13 สมุกขนาดเล็กสำหรับใส่สิ่งของ

ภาคใต้ สมุก ภาพขณะสานด้วยใบลาน หรือใบตาล ใช้สำหรับใส่สิ่งของขนาดเล็กสอหมาก

คุณสมบัตินี้ของหัตถกรรมพื้นบ้านถือเป็นคุณสมบัติสำคัญยิ่ง เพราะหัตถกรรมพื้นบ้านทำหรือสร้างขึ้นด้วยมือโดยปราศจากการใช้เครื่องจักรเข้ามาเกี่ยวข้อง เพราะถ้าใช้เครื่องจักรเป็นส่วนร่วมในการผลิตสร้างสรรค์ก็จะเป็นงานอุตสาหกรรมมากกว่าที่จะเป็นงานหัตถกรรมพื้นบ้าน

2.2 ข้อมูลสนับสนุนด้านรูปแบบศิลปกรรม

ความหมายของสื่อประสม(Mixed media)การนำสื่อหลายๆประเภทมารวมกันทั้ง วัสดุ อุปกรณ์และวิธีการ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงส่งในการเรียนการสอน โดยการใช้สื่อแต่ละอย่างตามลำดับขั้นตอนของเนื้อหา อิทธิพลให้ปัจจุบันและอนาคตของสื่อประสม ปัจจุบันใช้สื่อประสมเพื่อการศึกษาได้แผ่ขยายวงกว้างออกไปซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีแนวโน้มให้เห็นว่าจะได้รับการไว้วางใจเมื่อนำสื่อต่างๆเหล่านี้มาใช้ในห้องเรียนของอนาคต นักศึกษายอมรับและใช้ระบบเหล่านี้เมื่อพวกเขาเห็นพลังที่จะช่วยในการสนับสนุนส่งเสริมการเรียนรู้ การจูงใจ (Motivation) เสนอทางเลือกที่หลากหลายซึ่งผู้คนส่วนใหญ่จะสนุกสนานเพลิดเพลินในการการใช้สื่อเหล่านี้ ส่วนความยืดหยุ่นสื่อประสมสามารถดึงเครื่องมือต่างๆ นานา มาใช้ในการนำเสนอบางสิ่งบางอย่าง ข้อดี เพื่อกระตุ้นการตอบสนองต่อประสาทสัมผัสทุกส่วน

ภาพที่14

ผลงานของ หทัยรัตน์ มณีรัตน์ หัวข้อ " ผ้าห่มของแม่ " (Advisory)

ชื่อผลงาน " แม่ร้อน แม่หนาว แม่เจ็บ แม่ตาย "

ขนาด150x180 cm.4 ชั้นจัดเรียงกัน

กลวิธี

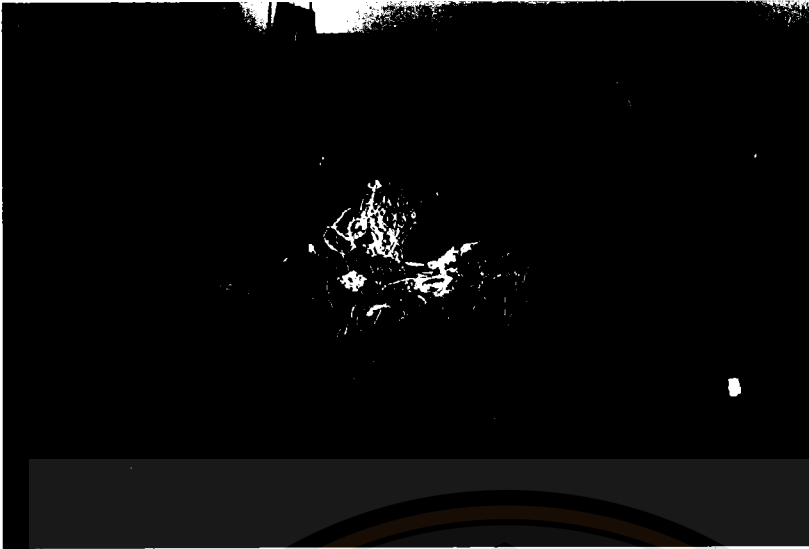
ผ้าฝ้าย, ผ้าไหม, ผ้าเก่าของแม่ นำมาทอเหมือนการทอเสื่อพื้นเมือง

ภาพที่ 15

ผลงานของ หทัยรัตน์ มณีรัตน์ หัวข้อ " ผ้าห่มของแม่ " (Advisory)

กลวิธี ผ้าฝ้าย, ผ้าไหม, ผ้าเก่าของแม่ นำมาทอเหมือนการทอเสื่อพื้นเมือง

ภาพที่ 16

ผลงานของ เอนก พูนเหลือ หัวข้อ " ถักห่ม "

ภาพที่ 17

ผลงานของ หทัยรัตน์ มณีรัตน์ และ ฤทัยรัตน์ ชื่อผลงาน "ความรัก และ ความศรัทธา"

กลวิธี เย็บ ปัก ถัก ร้อยบนผ้า

ภาพที่ 18

ผลงานของ หทัยรัตน์ มณีรัตน์ และ ฤทัยรัตน์ ชื่อผลงาน “ความรัก และ ความศรัทธา”

กลวิธี เย็บ ปัก ถัก ร้อยบนผ้า

ทอดความรู้สึผ่านวัสดุที่มีความหมายในตัวเองอย่างงานผ้า เป็นภาษาศิลปะที่สื่อถึงความรักและความศรัทธา ที่ทั้งสองมีต่อบุคคลและสิ่งรอบตัว แรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานของศิลปินอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ผ่านกระบวนการเย็บปักถักร้อยบนผืนผ้า และงานเขียนเพื่อถ่ายทอดความงดงามของความรักและความศรัทธาออกมาเป็นผลงานการสร้างสรรค์ในรูปแบบที่เรียบง่ายและจริงใจ ด้วยการเย็บ ปัก ถัก ร้อยบนผ้า ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงอารมณ์ในผลงาน โดยปฏิเสธการใช้สีแต้มแต่ง อันแสดงให้เห็นสัจจะของวัสดุอย่างชัดเจน เป็นงานที่ทำด้วยมือซึ่งแสดง “อรรถรสของการเย็บ” ใช้เวลาในการสร้างสรรค์

บทที่ 3

กระบวนการและขั้นตอนกลวิธีการสร้างสรรค์

ความบังเอิญ

ในการสร้างสรรค์ผลงานชุดนี้ มีความบังเอิญมาจากการดำรงชีวิตของผู้คน ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับภูมิปัญญาเพราะเป็นสิ่งที่น่าสนใจและที่สำคัญ ภูมิปัญญาเป็นสิ่งที่อยู่รอบตัวเรามาตั้งแต่เกิด ไม่ว่าจะที่ไหนก็ล้วนมีภูมิปัญญาเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นนั้นๆ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อ ความคิด ของผู้คนในชุมชน สังคม คนในอดีต ถึงปัจจุบัน

ชีวิตชุมชนสะท้อนออกมาถึงภูมิปัญญาในการดำเนินชีวิตอย่างมีลักษณะเฉพาะ ภูมิปัญญาจึงเป็นรากฐานในการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคมหรือชุมชนของไทยก็เช่นกัน ทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านคิดขึ้นได้เองและนำมาใช้ในการแก้ปัญหา เป็นกลวิธี เป็นองค์ความรู้ของชาวบ้าน ทั้งทางกว้างและทางลึกที่ชาวบ้านคิดเอง ทำเอง โดยอาศัยศักยภาพที่มีอยู่แก้ปัญหาคำถามดำเนินชีวิตในท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมกับยุคสมัย ซึ่งได้สืบทอดและเชื่อมโยงมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

แนวคิด

ในการสร้างสรรค์ผลงานของข้าพเจ้านั้น ประกอบด้วยรายละเอียดมากมายที่เกี่ยวข้องกับ ธรรมชาติ วิถีชีวิต และวันเวลา ถ่ายทอดให้เห็นถึงคุณค่าของรูปแบบการดำรงชีวิตที่ผูกพันกับ ธรรมชาติ ความงดงามของสภาพแวดล้อม และเพื่อการอนุรักษ์เอกลักษณ์วิถีชีวิตของคน ของไทยไว้ ให้ยืนนาน

หากจะถามเหตุที่มาของการค้นคว้าเรื่องราวที่ถ่ายทอดในงานชุดนี้ คำตอบคือการแสวงหา ในระหว่างการเดินทางของชีวิต การแสวงหาที่ทำให้ได้พบกับสัมพันธ์ภาพระหว่างตนเองกับเพื่อน มนุษย์ และระหว่างตนเองกับธรรมชาติ สิ่งนี้โยงใยเกี่ยวข้องกันจนเป็นความผูกพัน มิตรภาพที่เกิดขึ้น จากการเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในสังคมวิถีชีวิตและสภาพแวดล้อมใหม่ที่แตกต่างจากเดิม การเรียนรู้และ การศึกษาความแตกต่างเหล่านี้ เป็นบทเรียนที่ทำให้ข้าพเจ้าเข้าใจธรรมชาติ และเข้าใจเพื่อนมนุษย์ด้ว ยกกันเองมากขึ้น จึงเป็นเหตุผลหนึ่งกลายเป็นความบังเอิญที่ได้รับจากเรื่องราวเหล่านี้ มา

ป
ก
๖๑๑
กวนเกล้า
๒๕๕๕

16425082 ee

สร้างสรรค์เป็นผลงาน ศิลปะในแนวทางเฉพาะตัวขึ้น โดยมีฐานทางความคิดที่ต้องการเห็นสัมพันธ์
ระหว่างธรรมชาติกับวิถีชีวิตดำเนินต่อไปในทางที่เหมาะสม

สำนักหอสมุด

พัฒนาการสร้างงานของความบังดาลใจจากเนื้อหาและ แนวคิดไปสู่

25 ต.ค. 2556

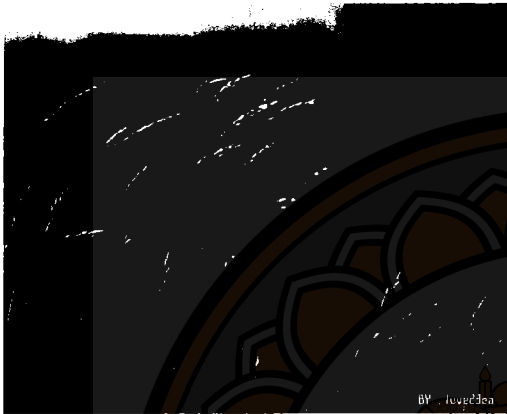
รูปทรงที่นำมาใช้แสดงในผลงาน

จากความบังดาลใจและแนวความคิด ในการนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับ วิถีชีวิตของความเป็นอยู่ในธรรมชาติข้าพเจ้าเลือกใช้ทัศนธาตุ(Visual elements พวก สี น้ำหนักและผิว รูปร่าง (Shape) รูปทรง(Form)และพื้นที่ว่าง(Space) ในผลงาน เกิดจากมิติของภาพถ่ายเช่นภาพป่าไม้ หรือ ทิวทัศน์สิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นได้แก่ ภาพ ท้องทุ่ง ป่าไม้ ทิวเขา น้ำตก ท้องฟ้า สายหมอก ผสมผสานกับพื้นผิว คราบร่องรอยในพื้นที่ว่างซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ของผลงาน วัสดุที่เลือกใช้นำมาจากสภาพแวดล้อมจริงจากสถานที่ต่าง ๆ อันเป็นแหล่งข้อมูล มีรูปร่างรูปทรงแตกต่างออกไปตามอายุการใช้งาน และกาลเวลา สิ่งของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน รวมถึงอุปกรณ์ในการประกอบอาชีพเช่น เชือก ด้าย เศษผ้า สีที่แตกต่างกันไป โดยนำเสนองานในรูปแบบผสมผสานงานจิตรกรรมในด้าน สีเส้น สีในผลงาน นั้นเกิดจากภาพถ่ายและสีที่ระบายเข้าไปประสานเพื่อสร้างความกลมกลืน โดยปกติแล้วเราจะเห็น สีเส้นของธรรมชาติ ต้นไม้ ท้องฟ้า แม่น้ำ ลำคลอง เช่น สีแดง ส้ม ฟ้ำ น้ำเงิน เขียว ฟ้ำ สีที่สดใสเช่นนี้ นอกจากดูสวยงามแล้ว ยังเห็นได้ชัดแม้ในระยะไกล เพราะการดำรงชีวิตในชนบท โดยเส้นสีของด้าย และองค์ประกอบของทัศนธาตุและปรากฏการณ์ของการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ นับว่ามีความงดงามของความจริงตามธรรมชาติ ที่เป็นความบังดาลใจสำคัญในการถ่ายทอดสีและพื้นผิวในผลงาน กับการนำเอกลักษณ์ของภูมิปัญญาพื้นบ้านโดย การสาน และการถักทอในดวงงานเพื่อให้เห็น ความละเอียดอ่อนของการ เย็บ ปัก ถัก ร้อย ในการสร้างสรรค์ผลงานให้มีความสมบูรณ์มากที่สุด

กระบวนการสร้างสรรค์ และขั้นตอนกลวิธีการสร้างสรรค์

ปฏิบัติงาน ชุดที่1

ขั้นตอนการทำงาน

ภาพที่ 19 ภาพถ่ายในฤดูฝน มีลักษณะสายฝนที่มีเส้นเฉียง ไปในทิศทางเดียวกัน

ภาพที่ 20 ภาพถ่ายในฤดูร้อน สีของแสงแดดจากดวงอาทิตย์ มีความงดงาม

ภาพที่ 21 ภาพถ่ายบนท้องฟ้า เมฆมีลักษณะความเป็นกลุ่มก้อน มีสีฟ้า ขาวลักษณะที่สดใส

ภาพที่ 22 ภาพถ่ายดอกทานตะวัน มีจากรูปทรงของ ดอกไม้

ภาพที่ 23 ภาพถ่ายของแม่น้ำ สายน้ำที่ไหล
ไปตามทางของน้ำ มีเส้นสายที่เป็นแนวเดียวกัน

ภาพที่ 24 ภาพถ่ายต้นไม้ มีลักษณะ
แห้งแล้งเส้นของกิ่งก้านที่มีทิศทาง

ภาพที่ 25 ภาพถ่ายในฤดูหนาว กลุ่มสีที่เรามองเห็น

ภาพที่ 26 ภาพถ่ายจากภูเขา มี

มีความสวยงามตามธรรมชาติ

ความเป็นกลุ่มก้อนและสลับทับซ้อน

-กำหนดรูปแบบ(form) เนื้อหา เรื่องราว (Content) เรื่องที่เกิดความบันเทิงและมีความสำคัญต่อการสร้างสรรค์ศิลปะตามอัตลักษณ์ตนเอง

-เริ่มเก็บรวบรวมข้อมูล ภาพต่างๆในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ เป็นเรื่อง ที่ เก็บภาพถ่ายต่างๆที่เกี่ยวข้องกับ ธรรมชาติ เช่น ต้นไม้ ใบไม้ แม่น้ำ ลำคลอง ท้องทะเล ท้องฟ้า เครื่องจักสานต่างๆ

ภาพที่ 27 ภาพแบบร่างขั้นที่1

เส้นตรง แสดงถึงสายฝนที่ตกลงมา

ภาพที่ 28 ภาพแบบร่างขั้นที่1

เส้นนอน แสดงถึงเส้นหมอกที่เลื่อนกลาง

-ดำเนินการจัดทำ ภาพแบบร่าง(Sketch)กำหนดแนวคิดให้ชัดเจน พัฒนาภาพแบบร่าง ตามขั้นตอน และปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาให้คำแนะนำ

ภาพที่ 29 ไหมพรมสีต่างๆ

ภาพที่ 30ไหมสังเคราะห์

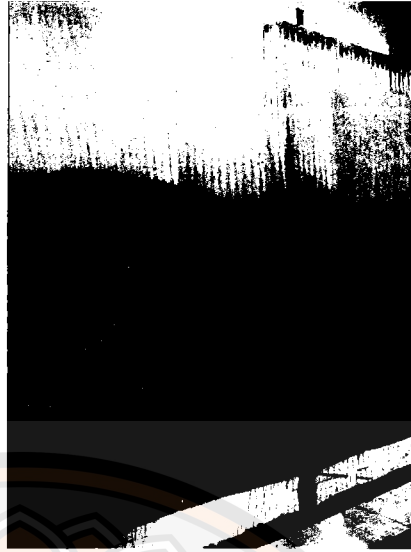

ภาพที่ 31 กระดุม ลูกปัด มุก

- ทิวาสตูดอุปกรณ์ที่จะเป็นการสื่อสารของความคิดออกมาออกมาแบบและลงมือทำตามแบบร่างด้วยการ นำเส้นด้ายสีต่างๆ มาถัก แล้วสานทับกันเพื่อเกิดความทับซ้อนและเพื่อให้เกิดสีที่เกิดขึ้นตามความบังเอิญ และภาพร่าง จนสำเร็จลงตัวเป็นผลงานอย่างสมบูรณ์ตามที่กำหนดไว้

ภาพที่ 32 ขั้นตอนการทำงาน

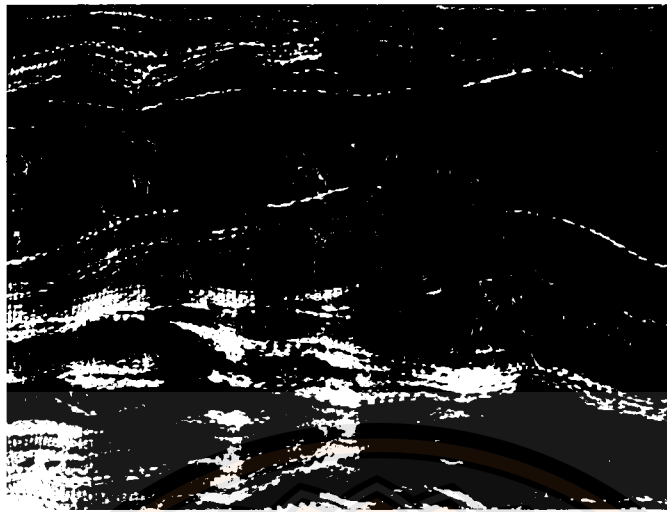
ภาพที่ 33 ขั้นตอนการทำงาน

- เริ่มการทำงาน ด้วยการนำเส้นไหมพรม มาถักทอรวมด้วยกัน ทำไปเรื่อยๆโดยมีการแทรกเส้นสีต่างๆ สลับทับซ้อนกัน

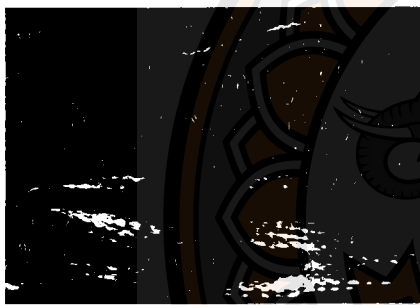

ภาพที่ 34 ขั้นตอนการทำงาน

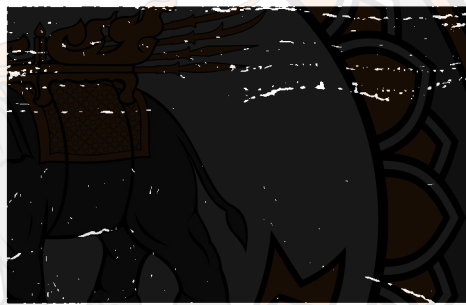
-การนำเส้นไหมพรม มาถักทอรวมด้วยกัน ทำไปเรื่อยๆโดยมีการแทรกเส้นสีต่างๆ สลับทับซ้อนกัน ตามที่เราต้องการ

ภาพที่ 35 งานชิ้นที่1

ภาพที่ 36 รายละเอียดงานชิ้นที่1

ภาพที่ 37 รายละเอียดงานชิ้นที่1

ข้อคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษา

- จากงานชิ้นนี้ อาจารย์ได้ให้ข้อเสนอเพิ่มเติม ให้เรื่องของ โครงสร้าง ของงานยังไม่สมบูรณ์ ยังไม่มีการสร้างสรรค์ในรูปแบบให้หลุดออกไปจาก รูปทรงเดิม ต้องการให้เราสร้างรูปทรงเอง สร้างขึ้นมาใหม่ด้วยตัวเอง
- การพันด้ายยังไม่จัดระเบียบในการพัน เส้นด้ายหย่อน ไม่ตึง จึงทำให้เส้นด้ายในบางส่วนของ ตัวงาน ยังสมบูรณ์
- วัสดุที่จะนำมาประกอบในตัวงาน ควรเลือกให้เข้ากับตัวงาน เช่น พวก กระจุม ลูกปัด
- เส้นด้ายสีต่างๆ เราควรยอมเองจะได้สีตามที่เราต้องการ นำวัสดุธรรมชาติมาผสมผสานกัน

ปฏิบัติงาน ชุดที่2

ขั้นตอนการทำงาน

ภาพที่ 38 ภาพแบบร่าง ชั้นที่2

ภาพที่ 39 ภาพแบบร่าง ชั้นที่2

-ดำเนินการจัดทำ ภาพแบบร่าง(Sketch)กำหนดแนวคิดให้ชัดเจน พัฒนาภาพแบบร่าง ตามขั้นตอน และปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาให้คำแนะนำ

ภาพที่ 40 บอระเพ็ดใช้สาน

ภาพที่ 41 ตอกไม้ไผ่

ภาพที่ 42 สีย้อมผ้านำไปย้อมเชือก

เพื่อสอดแทรกในผลงาน

ภาพที่ 43 เชือกกระสอบ

ภาพที่ 44 เชือกปอ

ภาพที่ 45 เศษผ้า

-หาวัสดุอุปกรณ์ที่จะเป็นการสื่อสารของความคิดออกมานำมาออกแบบ ได้แก่ เชือกขนาดที่
แตกต่างกัน วัสดุธรรมชาติที่เป็นเส้น สีย้อม

ภาพที่ 46 ต้มน้ำให้เดือด

ภาพที่ 47 ใส่เชือกลงไปในน้ำเดือด

-นำเชือกกระสอบที่เตรียมไว้ มาย้อม โดยการต้มน้ำให้เดือด แล้วใส่สีย้อมลงไปตามที่เราต้องการ ทิ้งไว้ประมาณ 5 นาที ตูว่าได้สีที่ต้องการ นำมาแช่ในน้ำเกลือสักพัก แล้วนำไปตากแดด

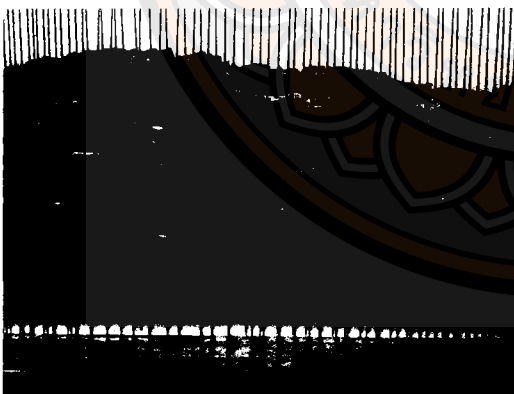

ภาพที่ 48 เชือกกระสอบย้อมสี

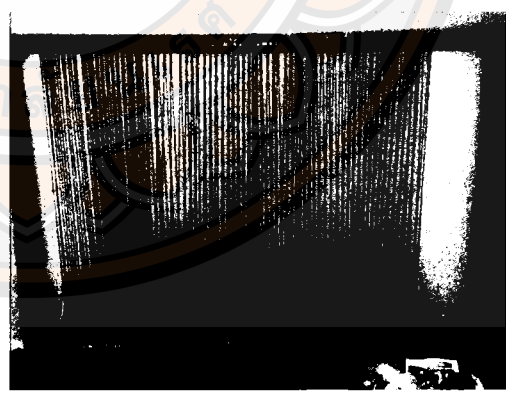

ภาพที่ 49 เชือกกระสอบย้อมสี

-นำเชือกกระสอบมาแยกสีไว้ แล้วแยกเชือกออกเป็นเส้นๆ ม้วนใหม่ เพื่อจะสะดวกในการใช้ในการทำงาน บางเส้นมัดเป็นปมทิ้งไว้เพื่อนำไปถักแทรกในงาน

ภาพที่ 50 ขั้นตอนการทำงาน

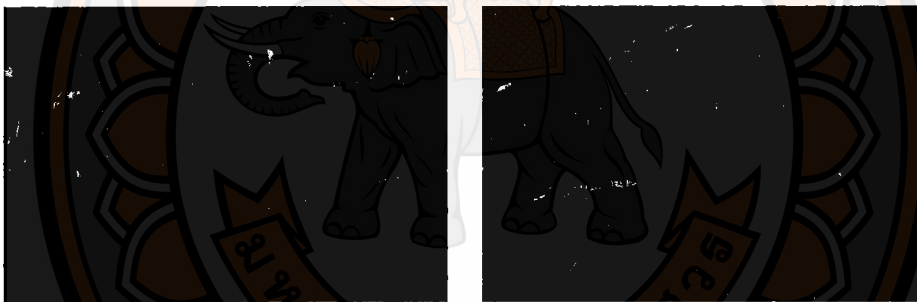

ภาพที่ 51 ขั้นตอนการทำงาน

-เริ่มการทำงาน ด้วยการนำเชือกกระสอบ มาถักทอรวมด้วยกัน ทำไปเรื่อยๆโดยมีการแทรกเส้นสีต่างๆ สลับทับซ้อนกัน และนำวัสดุจากธรรมชาติ ผูก มัด ตามที่เราต้องการ

ภาพที่ 52 งานชิ้นที่ 2

ภาพที่ 53 รายละเอียดงานชิ้นที่2

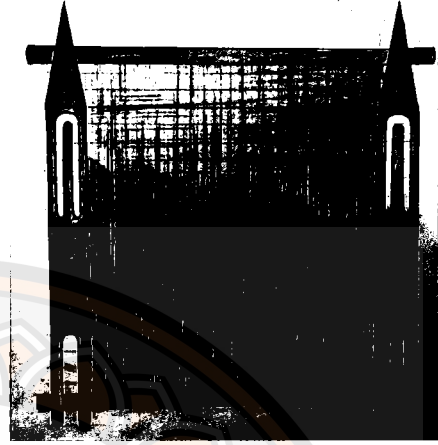
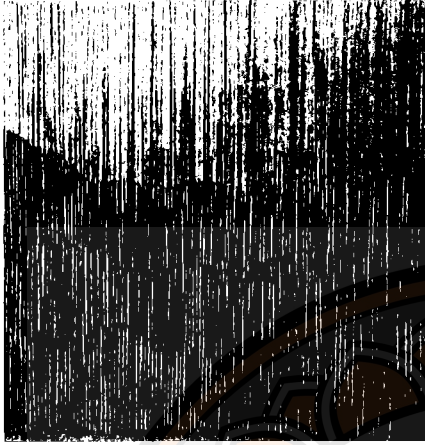
ภาพที่ 54 รายละเอียดงานชิ้นที่2ข้อคิดเห็น

ของอาจารย์ที่ปรึกษา

- จากการทำงานชิ้นนี้ พื้นผิวของภาพนี้ยังไม่สมบูรณ์ ควรสร้างพื้นผิว โดยการนำเชือกหลายๆ ขนาดมาทับซ้อนกัน การนำเศษผ้าสีต่างๆมาสานทับ เศษวัสดุจากธรรมชาติที่หลากหลาย วิธีการสาน ถักทอ ยังไม่แน่นพอ ต้องสานให้หมดทั้งชิ้นงาน
- กรอบไม้ เฟรม ยังไม่แข็งแรง ควรใช้ไม้ที่มีความแข็งแรง ทนทาน ไม้จ้อ เพราะเราใช้เส้นด้ายจำนวนมากในการดัด รั้ง
- สีของภาพ การเลือกใช้สี ให้เข้ากับภาพงานที่เราต้องการสื่อออกมาในความรู้สึกอารมณ์ที่ชัดเจน

ปฏิบัติงาน ชุดที่3

วัสดุอุปกรณ์

ภาพที่ 55 ภาพแบบร่างชั้นที่ 3

ภาพที่ 56 ภาพแบบร่างชั้นที่ 3 รูปทรง

ความคิดมาจาก สายฝนในฤดูฝนโดยเส้นตรง

จากกิม

- ดำเนินการจัดทำ ภาพแบบร่าง(Sketch)กำหนดแนวคิดให้ชัดเจน พัฒนาภาพแบบร่าง ตามขั้นตอน และปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาให้คำแนะนำ

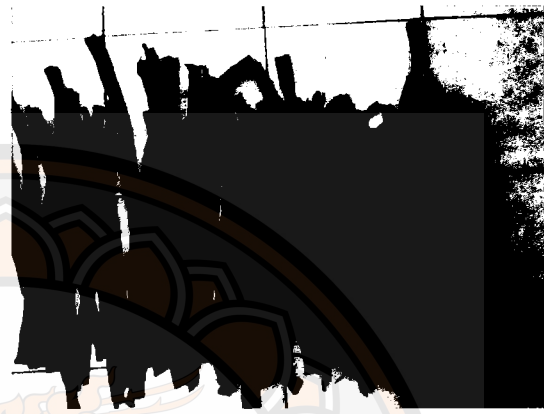

ภาพที่ 57 การย้อมสีต่างๆ

ภาพที่ 58 การย้อมสีต่างๆ

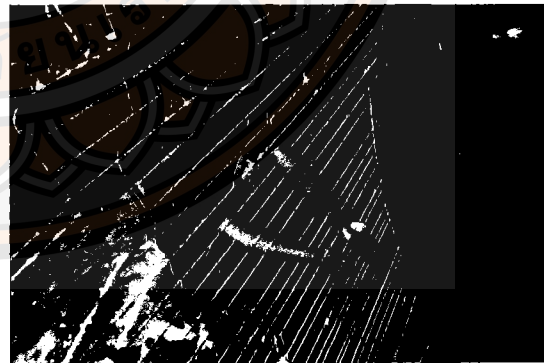
- นำเชือกกระสอบที่เตรียมไว้ มาย้อม โดยการต้มน้ำให้เดือด แล้วใส่สีย้อมลงไปตามที่เราต้องการ ทิ้งไว้ประมาณ 5 นาที ดูว่าได้สีที่ต้องการ นำมาแขวนในน้ำเกลือสักพัก แล้วนำไปตากแดด

ภาพที่ 59 นำเศษผ้ามาตัดเย็บเป็นเส้นแล้วยัดด้วยใยสังเคราะห์

ภาพที่ 60 นำเศษผ้ามาตัดเย็บเป็นเส้นแล้วยัดด้วยใยสังเคราะห์

- นำเศษผ้าสีต่างๆตามที่ต้องการ มาเย็บเป็นเส้นๆ แล้วยัดด้วยใยสังเคราะห์

ภาพที่ 61 การทำเส้นนอนเพื่อเป็นเส้นหลักของงานร้อย

ภาพที่ 62 เริ่มนำเส้นใยมาทอ มัด ผูก

-เริ่มการทำงาน ด้วยการนำเชือกกระสอบ มาถักทอรวมด้วยกัน ทำไปเรื่อยๆโดยมีการแทรกเส้นสีต่างๆ สลับทับซ้อนกัน และนำวัสดุจากธรรมชาติ ผูก มัด ตามที่เราต้องการ

ภาพที่ 63งานชิ้นที่ 3

ภาพที่ 64 รายละเอียดของงาน

ภาพที่ 65 รายละเอียดของงาน

ข้อคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษา

- จากงานชุดนี้ ยังไม่มีความสมบูรณ์พอ ยังมองไม่ออกว่าเกิดรูปภาพอะไรในตัวเอง
- โครงสร้างสีเหลี่ยม ขาดการศึกษาค้นคว้าของมูลจากที่ทอผ้าหรือหูกทอผ้า ได้แก่ ฟืม

บทที่ 4

ผลการดำเนินงานและพัฒนาในการสร้างสรรค์

ผลงานศิลปะนิพนธ์ชุดนี้สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ช่วง คือ ผลงานช่วงก่อนศิลปะนิพนธ์และผลงานศิลปะนิพนธ์ ซึ่งมีการพัฒนารูปแบบวิธีการ และกลวิธีอย่างต่อเนื่อง รวมไปถึงวัสดุที่ใช้ให้มีความสอดคล้องกับเนื้อหาสาระในแต่ละภาพผลงาน

4.1 ผลงานก่อนศิลปะนิพนธ์

การสร้างสรรค์ผลงานชิ้นนี้ได้ความบันดาลใจมากจากเครื่องจักสานของกลุ่มคนในอดีต ที่สั่งสมมาเป็นเวลานาน กับการใช้วัสดุประกอบเส้นใยจาก เชือก ด้าย มาทำการจักสาน โดยเรียงลำดับการพัฒนามาอย่างต่อเนื่อง

ภาพที่ 66 ชื่อผลงาน “ต้นไม้ที่ถูกทำลาย” ขนาด 130 x 160 กลวิธี การเย็บบนเพมผ้าใบ

ภาพที่ 67 ชื่อผลงาน “สามฤดูกาล” ขนาด 250 x 100(ปีที่สร้าง 2553)กลวิธีการเย็บและซึง

ภาพที่ 68 ชื่อผลงาน “สามฤดูกาล” ขนาด 150 x 100 (ปีที่สร้าง 2553)

กลวิธีการเย็บและซึง

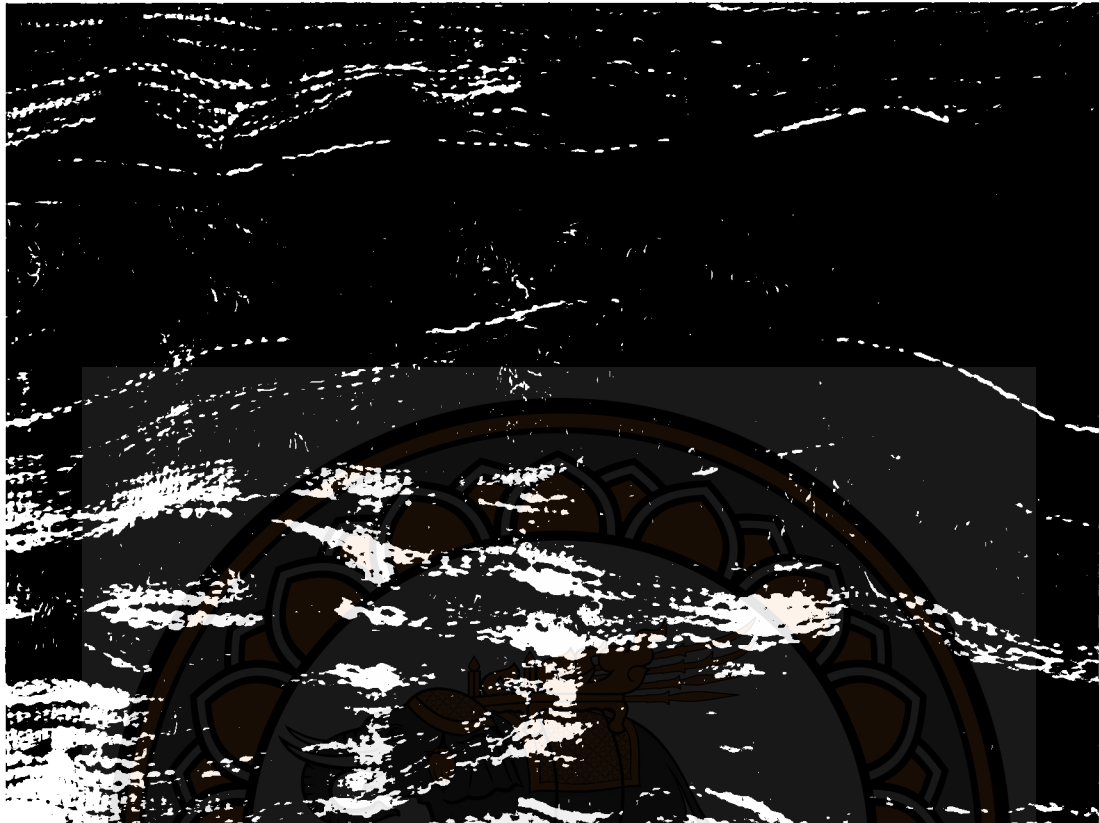
ภาพที่ 69 ชื่อผลงาน “สีสันเครื่องจักสาน” ขนาด 170 x 140 (ปีที่สร้าง 2554)

การพัฒนาผลงานเป็นมาอย่างต่อเนื่องซึ่งในระหว่างช่วงก่อนศิลปนิพนธ์หลายชิ้นที่ผ่านมาี้มีการจัดการกระบวนการและปัญหาที่แตกต่างกันไปถึงแม้มีหลายชิ้นที่ไม่ประสบความสำเร็จ จะด้วยเรื่องกลวิธีที่กระบวนการสร้างสรรค์ยังไม่ลงตัว หรือเนื่องด้วยวัสดุที่ยังไม่สอดคล้องกับเนื้อหาและแนวคิด แต่ถึงอย่างไรแล้วความผิดพลาดเหล่านั้นล้วนเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้ข้าพเจ้าค้นพบแนวทางในการพัฒนาแนวทางศิลปนิพนธ์ต่อไป และได้แก้ไขปัญหาต่างๆจนสามารถถ่ายทอดแนวความคิดผ่านผลงานศิลปกรรมได้ ตรงตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการ รวมถึงการได้รับคำแนะนำหรือข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมหลายท่านที่ช่วยการสร้างสรรค์ผลงานของข้าพเจ้าให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4.2 ผลงานศิลปปะนิพนธ์

เป็นจิตรกรรมสื่อประสม โดยสร้างสรรค์ขึ้นมาจาก ด้าย เขือก ผ้า เศษวัสดุเส้นใย ตามธรรมชาติ มาถักทอ สานร่วมเข้าด้วยกันแทนกลวิธีการเขียนด้วยเส้นและการระบายสีต่างๆ โดยมีทั้งกลวิธีการสานถักทอเส้นเข้าด้วยกัน เช่นเดียวกับวิธีการทอผ้าหรือ การสานด้วยเส้นตอกไม้ไผ่

ในผลงานนี้เป็นการถักทอและสานด้วยเส้นใยต่างๆ เป็นแนวทั้งเส้นตรง ทางขวาง และแนวโค้งสลับกัน การเลือกใช้นขนาดของเส้นวัสดุ ขึ้นอยู่ตามเนื้อหาแนวความคิดของภาพนั้นเป็นสำคัญ

ภาพที่ 70 ผลงานการปฏิบัติงานศิลปนิพนธ์ภาพที่1

ชื่อผลงาน ฤดูหนาว

กลวิธี จิตรกรรมสื่อประสม(วัสดุเส้นใยต่างๆ)

ขนาด 130x 60 เซนติเมตร

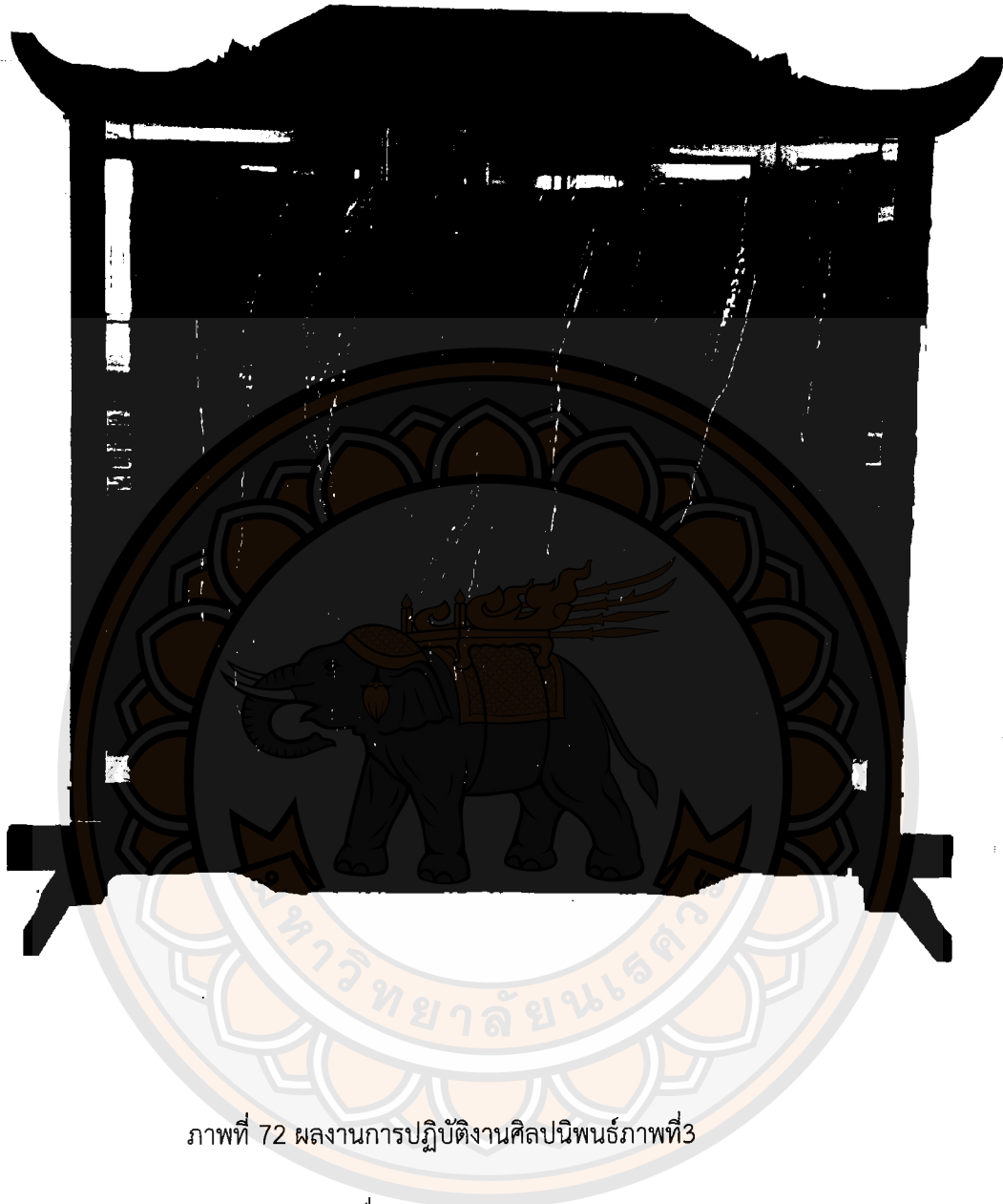

ภาพที่ 71 ผลงานการปฏิบัติงานศิลปะนิพนธ์ภาพที่2

ชื่อผลงาน ฤดูร้อน

กลวิธี จิตรกรรมสื่อประสม(วัสดุเส้นใยต่างๆ)

ขนาด 170x 190 เซนติเมตร

ภาพที่ 72 ผลงานการปฏิบัติงานศิลปนิพนธ์ภาพที่3

ชื่อผลงาน ฤดูฝน

กลวิธี จิตรกรรมสีประสม(วัสดุเส้นใยต่างๆ)

ขนาด 170x 200 เซนติเมตร

บทที่ 5

บทสรุปผลการสร้างสรรค์

อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการสร้างสรรค์

การปรับเปลี่ยนรูปแบบในการเสนอผลงานทัศนศิลป์ที่ปล่อยตัวจาก 3 มิติมาจัดกรรมสื่อประสมเป็น 2 มิติแบบแผ่นระนาบ เป็นรายละเอียดของพื้นผิวบนระนาบ 2 มิติ ตลอดจนการค้นคว้าหาวิธีการความลงตัวขององค์ประกอบและทัศนธาตุทางศิลปะ สิ่งเหล่านี้เป็น การค้นหาเพื่อนำเสนอผลงานให้ได้ตรงกับเนื้อหาแนวความคิด ฉะนั้นบทสรุป ของผลงานจัดกรรมสื่อประสมชุดนี้ จึงไม่ใช่คำตอบทั้งหมดหรือการประสบความสำเร็จรวบยอดอย่างครบถ้วน หากเป็นเพียงแค่ช่วงตอน ตอนใดตอนหนึ่งของกระบวนการค้นคว้าทดลองกลวิธีการ อย่างไรก็ตามผลจากการทำงานศิลปะในครั้งนี้ได้ส่งผลเป็นอย่างดีต่อการพัฒนาผลงานยิ่งขึ้นไปและ เป็นการดีในการนำประสบการณ์อุปสรรคปัญหาจากการทำงานครั้งนี้ สู่วกระบวนการสร้างสรรค์ศิลปะ ซึ่งถือเป็นเรื่องสำคัญ สำหรับการทำงานสร้างสรรค์ทัศนศิลป์ต่อไป

การสร้างสรรค์งานศิลปะอย่างมีประสิทธิภาพนั้น สามารถสรุปประเด็นมีการปฏิบัติงานตามแผนและมีการพัฒนาผลงาน

1. เป็นการสร้างสรรค์องค์ความรู้ใหม่ผ่านกระบวนการทำทัศนศิลป์
2. เป็นการค้นคว้าทดลองกลวิธีวิสดูใหม่ๆ แตกต่างไปจากการเขียนระบายสีทางจิตรกรรมในแบบที่ผ่านมา
3. คุณค่างานจิตรกรรม เป็นศิลปะที่สื่อความงามและความรู้สึกไปสู่ผู้ดูหรือผู้ชื่นชมได้โดยชมได้โดยง่ายไม่ว่าจะเป็นกลวิธีหรือวิสดูใดก็ตามเพราะศิลปะเป็นเรื่องของจิตใจ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับชีวิตของคนเราอย่างแยกไม่ออก ทั้งยังช่วยให้สามารถแสดงออกทางความรู้สึกนึกคิด ความสนใจต่างๆทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ความมั่นใจในตนเอง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรมประเภทหนังสือ

สมปอง เพ็งจันทร์.(2545).เครื่องจักสานภาคเหนือ.(พิมพ์ครั้งที่1) .กรุงเทพฯ:โอ.เอส. พรินติ้งเฮ้าส์.

แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย.(2548).วัฒนธรรมในสังคมไทย.(พิมพ์ครั้งที่1) .กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อุดม เขยกิจวงศ์.(2537).วิถีไทย.(พิมพ์ครั้งที่1).กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์แสงดาว.

